

Dominului
C.D. Zeletin,
cu cea mai sinceră
admiratie, din
partea lui
Gruia Novac
31 martie 1994

Anul I

nr. 1

martie 1994

24 pagini, 600 lei

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE CULTURĂ

A s p i r ă m

Cât timp revista roastră va apărea, ea va sta sub semnul **aspirației**, al dorinței flancate de efortul transformării publicației în fapt cultural autentic.

Vom face aşa, va fi aşa! Cât o să putem. Adagiu latinesc „*dum spiro spero*“ poate că ne va fi suport. Moral. Un mod de evidențiere a spiritului național românesc în, deocamdată, plan local.

Vrem să ne regăsim — editori și colaboratori — în spațiul înalt al specificului autohton, prin aspirații nobile. Nu ne propunem să fim atât de riguroși încât să devinim rigizi. E mai cu folos să ne declarăm propensiunea spre perfectibilitate, decât un orgoliu pe care să nu-l putem acoperi.

Ce mai dorim? Să le stârnim celor tineri, dar talentați, mândria de a sta mereu în zona frumosului, afirmându-se prin LIMBA ROMÂNĂ, singura în măsură să ajute la consolidarea, continuitatea și eternizarea culturii naționale.

Revista ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ își deschide paginile prietenilor, dar va fi refractară veleitarilor. Pentru că nimic în lume nu e

atât de clar, încât să fim noi cei care să dăm soluția categorică, încercarea noastră va purta pecetea discernământului. Oameni fiind, ne vom divulga (uneori) și idiosincrasii, dar niciodată altfel decât în marginile respectului față de adversar.

Nu ne vom socoti nicicând „buricul pământului“, drept pentru care ne vom îndoi adeseori de demersurile noastre intelectuale. Greșim poate chiar în clipa asta. Dar numai omul conștient că e supus greșelii e sănătos. Cu un asemenea om vom colabora. Cu suficienții, mai niciodată.

În cîmpul publicisticii românești vom fi un partener loial. Ne declarăm disponibili pentru colaborare cu orice creator din spațiile locuite de români, divulgându-ne o frumoasă și sinceră afecțiune pentru colegii basarabeni.

Dacă cititorul a desprins din cuvântul nostru și un punct de vedere, înseamnă că e dispus să vadă și o schiță a programului care va guverna revista.

Deci, încă o dată, aspirăm!

Gruia NOVAC
redactor șef

De ce? Din orgoliu temperat

După cotitura „istorică“ din 1944, Bârladul n-a făcut excepție de la drumul pe care o apucase (!) țara. Tradițiile istorice sau culturale? Amintiri. Despre care se șoptea în cercuri restrânse, fără nici o sansă de revigorare. În perioada la care ne referim însă, Bârladul nu murise chiar complet, dar „forțele progresiste“ reușiseră să depersonalizeze orașul într-atât, încât și cele mai serioase intenții ale unor intelectuali ai locului n-au avut decât valoarea paliativelor, mai ales din cauza conținutului acestora, conținut și dirijat și verificat întru asigurarea scopului impus. De cine? De niște politruci trecuți prin „furcile caudine“ (sic!) ale fără frecvenței și serialului, dar (în schimb) având (foarte) curate dosare de... cadre.

Reconsiderarea, teoretică măcar, a vechilor și serioaselor pagini de cultură ale Bârladului n-a avut deci cadrul propice. Abia după Revoluția din 1989 intențiile vechi au dobândit puterea de afirmare.

Societatea „Academia Bârlădeană“ a încercat — după 1944 — să existe, să reziste cumva. N-a reușit. Spiritul ei însă s-a mai arătat în câteva forme, fie sub haina unui cenaclu literar care și-a luat numele lui Alexandru Vlahuță, fie dându-se ampoloare unor sărbători culturale (aniversarea Bibliotecii „Stroe S. Belloescu“, centenarul, în 1972, al nașterii poetului George Tutoveanu), fie chiar reinființându-se, în anul 1990.

„Întâmplarea“ din iunie 1990, când Societatea „Academia Bârlădeană“ își recapătă identitatea, poate fi socotită o victorie a legitimizării nevoii de legare a intențiilor actualității cu tradițiile generoase și sănătoase de ieri. Si iată de ce!

Societatea „Academia Bârlădeană“ a luat ființă la 1 Mai 1915, într-un moment când a fost posibilă o regrupare a entuziaștilor intelectuali de aici, de care — s-o spunem tăios — Bârladul n-a dus mai niciodată lipsă. Să-l lăsăm să vorbească chiar pe George Tutoveanu, care, împreună cu folcloristul Tudor Pamfile și eruditul preot Toma Chiricuță, au pus piatra de temelie: „... Cum s-a înființat „Academia Bârlădeană“? (...). Ne-a venit, așa, într-o zi din primăvara anului 1915, data exactă 1 Mai, să intemeiem o societate, unde să ne putem comunica ideile și să ne amestecăm expansiunea sufletească. Si așa s-a născut „Academia Bârlădeană“, numită astfel, nu cu gând de fălșie, ci într-un moment de elan tineresc!“

Acesta-i momentul, acesta-i adevărul. Mărturisirea (de mai sus) făcută lui Vasile Damaschin, într-un interviu din revista „Scrisul nostru“, an. I, nr. 2, 1929, trebuie înțeleasă ca atare, orice zâmbet ironic (nu zic strâmb) putând fi interpretat drept prejudecată. Credem în sinceritatea fondatorilor „Academiei Bârlădene“, societate care, chiar dacă avea un program implicit scopurilor nițel heteroclite, a realizat unirea într-un grup al iubitorilor de literatură, a stimulat inițiative editoriale însemnate, a incurajat câțiva tineri care se vor impune, mai apoi, în literele românești, dar mai presus de orice a insuflat membrilor ei în-

credere în forțele lor și-n grupul la care adera-seră.

Ce mai afirma G. Tutoveanu în noiembrie 1925, în revista „Graul nostru“? „Știind că unitatea culturală și sufletească a tuturor popoarelor a mers înaintea unității lor politice, noi am răspuns la vrăjmășia celorlalte neamuri, printr-o singură hotărâre: statornicirea-n inimi și-n minți a unei luminoase conștiințe naționale, prin ajutorul unei literaturi izvorâte din adâncurile sufletului românesc și răspândirea acestei literaturi până-n cele din urmă straturi ale neamului nostru. Scriitorii, fiind înaintașii firești ai acestei continui lupte de reinălțare, ei, în orice colț de țară i-ar sili viața să trăiască, trebuie să rămână deapururi la înălțimea chemării lor. Din aceste idei și sentimente, a luat ființă, în Mai 1915, această societate literară“.

Mai târziu, mulți ani mai târziu, prof. univ. G. G. Ursu, cel din urmă secretar al Academiei Bârlădene, se întreba și-si răspunde: „Ce-a fost cercul academic pentru noi? Acolo s-a simțit că ea acasă setea noastră de ideal și nostalgia noastră de puritate. Acolo am învățat cultul literar. Continua spiritualizare a vieții, crezul classic și tradiționalist în literatură, valoarea simplicului și a clarului, ideea latină și ideea provinciei creațoare, care purced din Mistral, afirmarea unei poezii adevărate, izvorâte din marile fapte ale pământului, — iată patrimoniul spiritual al „Academiei Bârlădene“. În biruința adevărului asupra minciunii din câmpul literaturii românești (...) Bârladul își revendică partea sa de glorie. (...) Dar izbânda, să se știe, a fost cucerită și cu contribuția „Academiei Bârlădene“...

Spiritul bun, ocrotitor, generos al „Academiei Bârlădene“ trăiește până astăzi. A existat, de altfel, permanent.

Profesorul univ. dr. C. D. Zeletin, remarcabil traducător și publicist, subtil și rafinat poet, dar și președinte de onoare al Societății de acum, în articolul „Academia Bârlădeană — între continuitate și contiguitate“ (publicat în masivul vol. III al lucrării „Bârladul odinioară și astăzi — 1984“, la pag. 403) scria, cu gândul la G. Tutoveanu și nu numai: „... Cel din urmă membru, la începutul deceniului al cincilea, cred că a fost semnatarul acestor rânduri. După plecarea mea la București, în 1952/1953, de câte ori ne despărțeam la trecerile mele prin Bârlad, nu uita să-mi șoptească, uneori la ureche, ca nici cei ai casei să nu-l audă:“

— Si nu uita că noi suntem Academia Bârlădeană!“

Vorbeam de spiritul bun. N-ar fi păcat să-l pierdem?

Iată de ce, asemenea numelui de decenii al Societății, revista noastră se numește, fără emfază, ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ.

Dintr-un sănătos orgoliu temperat.

REDACTIA

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ

FAT - FRUMOS

- revistă literară -

90 DE ANI DE LA
APARIȚIE

(1904 - 1994)

Citesc pe coperta primului număr al revistei FÄT-FRUMOS: **anul I, 15 martie 1904, nr. 1.** Revistă literară, apare de două ori pe lună, Sumarul (...), un număr 15 bani, abonamentul 4 lei pe an, Redacția și administrația: Tipografia C.D. Lupașcu, Bârlad.

Dintre toate revistele apărute la Bârlad în ultimul secol, FÄT-FRUMOS e, de departe, publicația cu cel mai mare prestigiu. Primul număr a fost tipărit la **15 martie 1904**, Bârladul „găzduind” revista până la **15 mai 1906**. Celelalte două perioade, 1 martie — 1 aprilie 1909 și 1 ianuarie — 15 decembrie 1919, sunt legate de București, spațiul și intenția obligându-ne să nu le mai detaliem.

Pentru oricine a parcurs integral seria bârlădeană, e evidentă dorința sinceră de afirmare a realizatorilor ei inițiali: **Emil Gârleanu, George Tutoveanu, Dimitrie Nanu, Corneliu Moldovanu, Ion Adam și Athanasie Mândru.** Articolul **Intâiul cuvânt** din primul număr afirma: „**Să căutăm și să așteptăm pe hârtie numai ce e al nostru; să ne judecăm cinstiți și cuminte faptele și operele, spunând fățis cele ce credem; să rămânem nestrămutați în părerile noastre — silindu-ne a le avea cât mai trainice și mai drepte.**” Nu cumva ne regăsim!

Colaboratori diferenți ca valoare au publicat aici: **M. Sadoveanu, Emil Gârleanu, Dimitrie Anghel, Corneliu Moldovanu, Dimitrie Nanu, I. Al. Brătescu-Voinești, Ion Adam, Athanasie Mândru, Ion Ciocârlan, I. A. Bassarabescu**, dar și Econ. Iacob Antonovici, C. Vâlsan, Gr. V. Prut, Artur Gorovei sau Nicolae Iorga. Începând cu nr. 2 va tipări frecvent **A. C. Cuza**, care, cu toate tarele lui, pe care altădată le vom dezbat, cerea, în primul său articol **Ideea națională română**, „**să facem artă și literatură, în spiritul și din izvorul neseitat al geniului nostru popular.**”

În ansamblul culturii din Bârlad, FÄT-FRUMOS a făcut epocă, dar n-a reușit, și e puțin probabil că ar fi reușit, „**să centralizeze întreaga mișcare din Mol-**

dova și să devină o revistă de direcție românească”, cum cerea articolul amintit al lui A. C. Cuza.

Multe motive ne stăvilesc acum dorința de a comenta cumeticulozitate conținutul revistei, pentru a-i putea stabili cu obiectivitate locul, rolul și, poate, limitele, dar promitem să perseverăm în întreprinderea pe care deja am început-o.

Nu voi pregeta, totuși, a lansa o părere. FÄT-FRUMOS e o revistă raliată sămănătorismului, măgulind, nu de puține ori, orgoliul revistei **Sămănătorul** și al lui Nicolae Iorga. De aceea, nu putem să nu observăm că în „subteranele” intențiilor lor, fondatorii au dorit o publicație tutelată de o personalitate marcantă a vremii, cu scopul afirmării grupului din care făceau parte, dar și a localității. În bună măsură au reușit; doavă e chiar revista tutelată, care, atunci când vântul prielnic i-a lipsit, a pierdut grupul de la Bârlad, acesta treând, în frunte cu Emil Gârleanu, la... Mihail Dragomirescu.

Să mai amintim, într-un final, că în nr. 15, an. I, al revistei, în intervenția cu titlul **Curentul nou**, Nicolae Iorga scria: „**Astăzi sunt trei reviste tinere care infățișează curentul cel nou în literatura și cugetarea românească: FÄT-FRUMOS din Bârlad stă la mijloc între SĂMÂNĂTORUL bucureștean și LUCEAFARUL din Budapesta. Aproape orice se cuprinde într-una din aceste reviste ar putea să-și afele locul și-n celelalte două. Cele trei reviste stăpânesc, fără îndoială, cercul din ce în ce mai restrâns al cetitorilor români.**”

Comentarii nu mai încap acum.

La cei 90 de ani, FÄT-FRUMOS trăiește. Si dacă revista care se naște astăzi, ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ, va putea găsi în predecesoarea ei un sprijin cât de mic, îl va accepta. Pentru că, la Bârlad, numai orbii nu văd câte căi spre frumos, bine și adevăr există!

Prof. GRUIA NOVAC

UN VALOROS CUPLU CULTURAL :

T. PAMFILE și G. TUTOVEANU

Oraș care se poate mândri cu bogatele sale tradiții culturale, Bârladul începelui de secol se caracteriza printr-o efervescență culturală deosebită materializată prin scurte dar valoroase apariții ale unor ziar și reviste ca *Paloda literară*, *Făt-Frumos*, *Freamătuł* apoi Ion Creangă, Miron Costin și *Florile dalbe* la care colaborau: Gh. Ghibănescu, G. Tutoveanu, Al. Vlahuță, C. Moldovanu, E. Gărleanu, V. Pârvan, V. Voiculescu, V.I. Popa și alții.

Incepelurile acestei emulații spirituale sunt de dată mai veche. Apariția ziarului *Semănătorul*, la 27 septembrie 1870, era doar un element marcant, un indiciu al potențelor spirituale locale, iar revista *George Lazăr* (1887), de sub conducerea unui comitet din care făcea parte și istoricul, literatul și folclorul Gh. Ghibănescu, contura momentului frământărilor spirituale. Prin *Paloda* se înregistra pîrilejul inițiativelor culturale.

Imediat după 1900, *Paloda literară* (20 ianuarie — 28 decembrie 1904), condusă de D. Nanu, cheamă tinerii scriitori să contribuie la „cultura de aproape a patriei mici: provincie”, concomitent cu „revista literară” bimensuală *Făt-Frumos* (15 martie 1904 — 15 mai 1906) — întemeiată de G. Tutoveanu, Emil Gărleanu, D. Nanu, I. Antonovici și A.C. Cuza — care, prin „Întâiul cuvânt”, își preciza programul într-un asemănător spirit traditionalist: „Să cântăm și să asternem pe hârtie numai ce al nostru; să ne judecăm cinstit și cuminte faptele și operele, spunând fătis cele ce credem; să rămânem nestrămutați în părările noastre — silindu-ne a le avea cât mai trainice și drepte”, relevindu-se astfel momentul esențial al grupării fortelor. Dintre debutanți se remarcă destul de repede Corneliu Moldovanu — etichetat apoi, în 1907, de Mihail Dragomirescu „poetul cel mai sănătos al generației noi” — care devine repede unul dintre promotorii revistei.

Colaborările, unor scriitori de mare talent ca M. Sadoveanu, I.A. Bassarabescu, D. Anghel, N. Dunăreanu, El. Farago, E. Lovinescu și alții conferă publicației bârlădene o valoare, recunoscută de critica literară, comparabilă cu a celor mai bune reviste apărute până la primul război mondial, în țara noastră.

Prin integrarea lui Tudor Pamfile, autor nu numai a numeroase culegeri folclorice ci și a multor bucați literare publicate în diverse reviste și în special în oficiul *Vocea Tutovei*, peisajul spiritual se redimensionează, urba devenind centru al preocupărilor folcloristice, mai ales după 1908 (când, la 1 august ieșe de sub tipări primul număr al revistei Ion Creangă), căci dotat cu un simț al realului, chibzuit și atent la cele mai mici amănunte, emițând judecăți severe la adresa tembelismului și politicianismului, privind critic slăbiciunile omenești, inconsecvențele, și prețuind inteligența superioară, ascultând sfaturi, Tânărul ofițer atrage noi colaboratori pe care-i formează și-i cultivă mai ales ca folcloriști. Impresionând intelectualitatea Bârlădușului prin „mințea luminată și cumpătată, o inimă caldă și nobilă, o voință vie și stă-

până” (I. Antonovici — T. Pamfile, rev. Tudor Pamfile, VI, 1928, nr. 7—12). Pamfile va participa la organizarea și realizarea actelor culturale cele mai notabile, și la revistelor de după 1908, care-i au printre conducători. Bazat pe acumulările anterioare, încheagerea unui nou nucleu spiritual alcătuit din istoricul I. Antonovici, poetul G. Tutoveanu, un masiv grup de invățători, în frunte cu „nestrămutatul meu tovarăș” Mihai Lupescu, și o serie de personalități culturale locale care se întâlnesc la „Casa Națională” (înființată în 1906), acest mediu emulativ a contribuit decisiv la realizarea unor însemnante acțiuni culturale. În această puternică atmosferă literară, o importanță majoră a avut-o strânsa prietenie dintre autorul volumului de poezii *Albastru* și redactorul revistei de folclor, care-si sprijină reciproc preocupările. G. Tutoveanu va fi printre cei mai aprigi susținători ai inițiativelor lui Pamfile: revista *Ion Creangă* (1908—1921), efemera societate a revistei care se dorea o asociație a folcloristilor, tipărirea acestor valoroase calendar (1911—1914) și revista istorică *Miron Costin* (1913—1919) etc. Ofițerul contribuie decisiv la revigorarea unor publicații sub conducerea lui Tutoveanu: *Făt-Frumos* (1904), *Freamătuł* (apărut la Tecuci, în 1911), trecut sub conducerea celor doi în 1912.

Cu o identică aspirație spirituală „într-o clipă de entuziasm și fără nici un gând de fală”, G. Tutoveanu, împreună cu Toma Chiricuță, înființează „Academie Bârlădeană”. La 1 mai 1915 — cu Al. Vlahuță membru de onoare — societate cu un rol important în viața culturală a orașului și în cariera literară a unor mari scriitori: G. M. Vladescu, V.I. Popa, V. Voiculescu și alții. Participanții activi la adevărate momente de înălțare spirituală, membrii Academiei organizau numeroase sezoane literare la sediul societății elevilor Liceului „Gh. Roșca Codreanu” — după care corul și mai ales orchestra liceului prezenta alese programe artistice — și, mai ales, prin satele din împrejurimi unde se observa și faptul folcloric. „Academie Bârlădeană” nu face excursii „de plăceri” ci de studii. Cu prilejul acestor excursii se cercetau la față locul tradițiile, credințele și obiceiurile neamului nostru, localitățile istorice și pitorești și mai ales folclorul literar. Că aceste excursii produc și „plăcere”, cu atât mai bine. (*Florile dalbe*, I, 1919, nr. 14—15, 1—15 august 1919, p. 192). Un alt moment în evoluția acestei societăți culturale îl constituie apariția „Calendarul Nostru” pe 1917, anticipându-se astfel realizarea primei reviste literare de după război, după o ședință la domiciliul lui Tutoveanu, prin noiembrie 1918, la care a participat și Vlahuță. *Florile dalbe*, (1919), punctul culminant al colaborării dintre acești veritabili promotori ai culturii românești. Idealul publicației era identic cu cel al *Palodei literare*: „să încercăm aici, în liniștea unui oraș de provincie, alcătuirea unei scoale” oricără de modeste, prin care să pătrundă în mișcarea literară a țării cât mai mulți dintre „visătorii” care bat la poarta vieții”, fapt care ar fi însemnat „cea mai frumoasă răsplată a strădaniilor noastre” (*Florile dalbe*, I, 1919, nr. 10—11, 1—15 iunie, p. 160).

Prof. DUMITRU V. MARIN
(continuarea în pag. a 23-a)

SCRISOARE DESCHISĂ

Gânduri disparate, dar... citește

Niciodată concetățenii mei din orașul natal nu mi-au dat vreo atenție anume. Iată de ce mă simt onorat că „Academie Bârlădeană“, m-a invitat la o întâlnire cu membrii ei, ziua de 5 mai 1993 rămânând pentru mine memorabilă. Pentru aceasta mulțumesc frumos d-lui profesor Gruia Novac, președintele Societății, ca și tuturor celor din conducerea ei.

Câteva cuvinte despre trecutul „Academiei Bârlădene“ cred că aş putea spune. Ea n-a murit odată cu dispariția lui G. Tutoveanu. Au mai fost multe ședințe de supraviețuire, după 1957, care nu erau subversive, dar nici în grăția acelor timpuri.

Vechea „Academie“ a trăit prin cei trei : G. Tutoveanu — poet rafinat al locului, Tudor Pamfile — folclorist de vază și Toma Chiricuță — preot cărturar. Dar G. Tutoveanu aduna tot, polariza tot în jurul său. Exemplul lui mi-a slujit, mai ales că mi-a fost institutor la școala primară. Muzica și poezia m-au influențat. Acestea m-au proteguit, în climatul „Academiei Bârlădene“. G. Tutoveanu m-a îndemnat (ca și alții) la lucru și trudă. „Meșterul“ era formidabil. În ziua când a ieșit la pensie, ne-a oferit bomboane și câte un stâñjenel, care par că semăna cu el. La o sărbătoare a lui Caragiale la Bârlad, m-a ajutat, cu sfatul, să fac portretul dramaturgului. A avut meritul de a fi fost și după 1944 la fel de demn și curajos ca înainte de război. Ne întâlneam la tipografia lui Peiu, adesea chiar la cofetăria tatălui meu.

Lângă G. Tutoveanu am mai avut mentor pe profesorul Gh. Neștian. Mai erau în „Academie“ Mantarosie și, invitat uneori, profesorul Hari Zuperman, care nu era însă membru notoriu. Odată am încercat și eu o poezie, la care Zuperman a replicat cu specifica lui ironie : „Probabil maestrul Guguianu a ascultat recent slagărul „Nu este om să nu fi scris o poezie“. Iar tipograful Călin Delapraja mi-a „oferit“ o epigramă pe care, iată, mi-o amintesc : „De-ai fi în sculptură / Cum cerci în poezie / Ai rămânea de râs, figură, / Pe-a noastră-ntreagă glie“. Și, bineînțeles, că m-am vindecat de poezie de-atunci.

După război, „Academie“ a mai existat sporadic. Mi-l amintesc pe timidul George Nedelea, care lucra în biblioteca orașului. Eu nu mă erijez în omul cu merite în „Academie Bârlădeană“, dar eram și eu pe lângă cei buni.

Ce caut eu aici, acum în „Academie“ ?

De mulți ani am adresat scrisori urbei Bârladului de a-mi primi un set de lucrări ale mele, alte lucruri (diplome, medalii). Primarul de acum a fost cu mine foarte gentil. Să vedem, aștept evoluția discuțiilor. Anul trecut, când mi-am sărbătorit 70 de ani de viață, un grup de prieteni mi-a propus înființarea Fundației „Marcel Guguianu“. Invit, aici și acum, să devină membri fondatori ai Fundației înființate pe toți membrii „Academiei Bârlădene“, iar „Academie Bârlădeană“ — pe care eu o socotesc Forumul „Tutova“ — doresc să o investesc cu titlul de **fondator de drept** al Fundației „Marcel Guguianu“, care are sediul în București și o reprezentanță la New York în S.U.A.

Donația mea vreau să o fac prin „Academie Bârlădeană“, pentru ca să nu se piardă nimic din colecția pe care vreau să ofer orașului meu. E târgul cel mai năpăstuit din România. Vreau, pentru asta, să dau un exemplu. Poate și alții o vor face. Cornel Vasilescu..., alții.

Trăiesc cu speranță că voi mai participa la o întâlnire ca cea pe care am evocat-o, peste doi ani, când „Academie Bârlădeană“ va împlini opt decenii, iar Colecția „Marcel Guguianu“ va fi la locul ei.

Ar mai fi multe ale spiritului moldav de amintit, Moldova în care m-am născut și cu mândrie mă laud. Dar poate că mai mult decât mine trebuie să vorbească faptele mele, pietrele mele în dăltuirea căror am pus tot sufletul.

Mulțumiri pentru toate. Al dvs. meșter,

MARCEL GUGUIANU

EVIDENȚA ONIRICA

Din partea Redacției

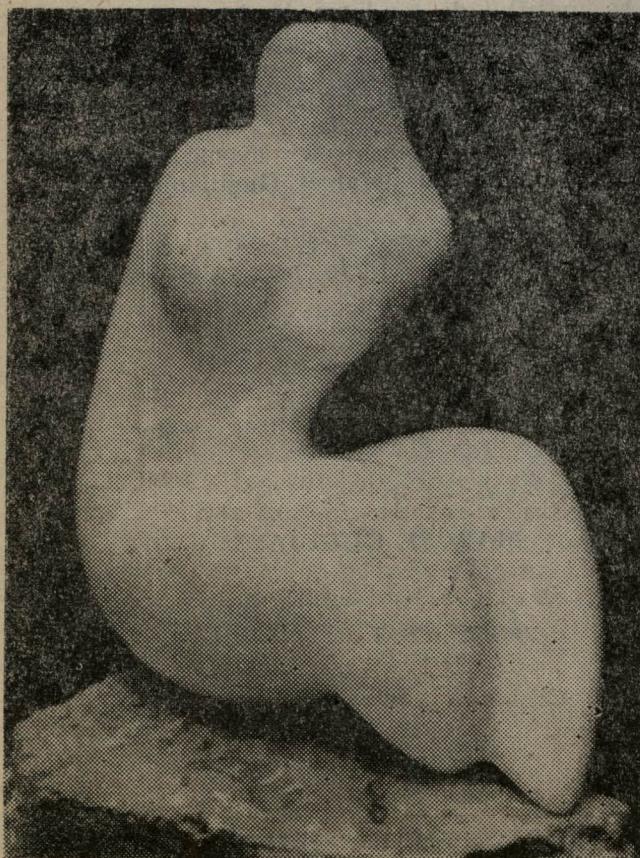
D-na **Amelia Calujnai**, originară din Craiova, trăiește la Paris, fiind și corespondentă a ziarului craiovean **Cuvântul libertății**. În 1933, editura „Arania“ din Brașov i-a tipărit volumul de versuri **Anatomia melancholiei**.

Mulțumindu-i pentru colaborare, o aşteptăm pe distinsă poetă, critic literar și ziarist cu alte materiale la revista noastră.

TOTEM INTERIOR, volumul de versuri de debut al poetului Simion Bogdănescu, (apărut în 1991, la Editura Arania, Brașov), este o carte care impune să fie recitată. Autorul nu pretinde să dezvăluie adevăruri care ne-ar depăși condiția. Dar, el stie ce este placerea de a citi un poem în care omul dă nume vieții, iubirii fără iluzii și care cunoaște sensul uman al umbrei, al umbrelor care suntem. **TOTEM INTERIOR** este chemarea spre visare, spre imaginari, o înaintare discretă spre o „altfel de lume“. Trebuie să inventezi, să-ji găsești propriul ritm. Nu prin efracie treci pragul lumii basmului! Trebuie să-ți pregătești voiajul, să îneveți cu răbdare meseria de visător.

Poezia, ca totem interior al omului modern și, implicit, al autorului, provoacă o punere în scenă a unei interesante mitologii personale desfășurată între „Ecoul văzului“ și „Robia duhului“. „Ecoul văzului“, prima secțiune a volumului în discuție, solicită teme care provoacă imaginea, cu o asemenea forță de persuașiune încât uităm ceea ce ar fi putut avea sistematic această metodă. Suntem în inima enigmei: imagini ce ne fac să gândim nostalgia unei plenitudini, presentimentul des-

trucției ca în poemele „Nesfârșit“, „Orizont“, „Sonet“ (din care, cităm: „Dar dacă noaptea crește din pământuri / și dacă piatra-ncremenește-n foc, / dacă izvorul duce numai gânduri, / Nu-i nici un dram de miere în noroc — / Noi auzim luminile în vânturi / zadarnic întorcându-se la loc“). Asistăm la o integrare, uneori dureroasă, dar întotdeauna reușită, a amintirilor vizuale conservate din copilărie tocmai pentru a anunța acel moment în care amintirile nu mai pot sustine suficient aventura spirituală: „Mă du la piatra sărutată-n vis, / mă du copil cu gura stacojite / mânjată de cireașa unei morți / și fulgerată-n drumuri, la chindie...“ („Copil-Păstor“). Copilul de ieri este bărbatul de azi care pune întrebări unei lumi deja indescrivibile care-și pune întrebări lui însuși. Imposibila dorință de reconciliere cu tot, chiar și triumful iubirii apar ca o confirmare a unei eșec: „Abia atunci simți-va ce-i lacrima în vânt, / ce-i razăștea de nouri burând copilărie, / pierdută rușinea pe-ocoală de hârtie / și putrezita veghe de a fi fost pământ!“ („Veniti la mine, copii“); „Blestemat mai ninge, și-am uitat de tine, / se întorc prin suflet pelerini viață; / blestemat mai ninge dinspre o vechime / când stăteam prin neauă noi îmbrățișați!“ („Fulgi de amintire“). În universul visului trezit, gândurile, vizuinile, insomnia se amestecă cu „fapte diverse“ ale vieții onirice; ca în povestea cochiliei ce mai păstrează furia mării închisă între pereții ei. Eul se caută, dincolo de oglinzelor noptii și ale labirintului diurn și -n „Robia duhului“, a doua și ultima secțiune a volumului de poeme **TOTEM INTERIOR**. Neliniștea revine și rămâne. Rănite de timpul ce trece, fețele existenței vor să se regăsească. Așteptarea a ceva, a cuiva ne fac să pătrundem într-un univers al contrariilor: subiect-obiect, masculin-feminin, conștiință-moarte, creație-neant. Toate topindu-se în peisaje oniric-romantice de care autorul nu vrea și nici nu mai poate să se despartă: „Pentru privirile tale viorii pe imașul cu zâne / nu vă mai veni din univers, mă auzi? nici o vară! / Intră în melcul sortit și-n spirala-i te pierde / și cu lumină, și cu poveste, și cu povară!...“ („Elegia lui Simion“); „că lucrurile umblă și malurile umblă, / și urcioarele s-afundă în gâlgâit arare, / și-i timpul rar în ceruri că poți să numeri umbra / și eu ascult cum fluieri spre cele trecătoare...“ („Spre cele trecătoare“); „O, versuri, clipe de cerneală, / frunte pocnind pe geam târziu / (...) Tot n-o să fie nemurire, / și-atunci cu ce curaj am stat / și v-am orbecăit în sire, / și-ntr-o copertă v-am îngănat?“ („Sertar“). **TOTEM INTERIOR** traduce lunga cale spre meditația simbolurilor Tradiției care nu constituie, în cazul lui Simion Bogdănescu, un pretext al unui refugiu dincolo de timp. Poate un refugiu în ce ne-a mai rămas din natură, legende și vis. Neliniștea din lumea omului este transmisă lumii cuvântului, silabele se caută, consoanele se aud clar. Toate vin să construiască o poezie ritmată, măsurată, respirată. Se aud voci profunde, voci puternice, voci fragile. Currățenia tonului, tandrețea și generozitatea temelor, fericit transpusă în strofe clasice, fac din **TOTEM INTERIOR** un adevărat **TOTEM ONIRIC**.

Consemnare de **AMELIA CALUJNAI**

Paris

DEBUTURI — DEBUTURI — DEBUTURI — DEBUTURI — DEBUTURI — DEBUTURI

VERSURI de Gruia NOVAC — junior

Firul de ată

Un nume care, prin rezonanța lui, vine din rădăcini îndepărtate.

Gruia NOVAC-junior scrie o poezie care-i proiectează zbuciumul său lăuntric, dar care-i divulgă și firescul simț al limbii pe care-l posedă. El pendulează, căutând, între bun și ne-bun, între har și ne-har, între durut și nedurut... Alegă spre „un singur Albastru, duios, nedulos“, încercând să încalcece „un cal aripat“ spre o „stea de smirnă ce mă bați“.

Cititi-i puținele versuri ce ni le-a oferit și-l veți întâlni pe Poetul care deja este...

DUMITRU SURUGIU

Mai eram puri copii într-un vechi Paradis,
Învârteam un toiac dintr-un Ev complicat,
Ne jucam pueril cu al vieții abis
Și creștem într-un an cât visam pe-nnoptat,

Ne jucam aşadar, așteptând spăimântați
Un moșneag de pândar ce pândeaua tremurat,
Mai gândeam cu reproș, mai trăiam izolați,
Inviam dureros — ba pe câmp, ba în pat,

Nu găsiseam acordul suspinului mut,
Ce iubeam într-o zi Ea iubea într-un vis,
Și Pândarul pândeaua dintr-un loc neștiut
Cum eram doar copii într-un fals paradis...

Betia trupului din Noi

Să stau în trupul Tău de fragedă betie,
Să-mi urlu limpezimea printre dinți,
Să cad și să mă cauț în gura-ți de hoție,
Să-nviu în glodul care ne fura fierbinți,

Să rupi tăcerea și să stingi tăciunii
De-al căror fum suntem prea sfârtecați,
Să rogi ieșirea din miroslul Lunii
Și să mă rabzi, Tu, stea de smirnă ce mă bați...

Să strângem oglindirea în apa ce ne-apasă,
Să hibernăm în hruba ce-n cale a opriț,
Tu să nu râzi de doru-mi când mă lasă,
Eu să nu plâng de Cel ce-a pedepsit

Si să ne-ntoarcem la cea dintâi betie,
Să ne legăm doar umbra de stâlpul putrezit
Ce stă să cadă chiar pe veșnicie
Cu tot cu Noi. Acum am ostenit...

Imprecăție

Să cauț o punte spre Cerul amar
În Marea de stele obscene ?
Invie-mă Tu, să uit tot mai rar,
Fărâmă-mă și-apoi doar mă cerne.

Să cauț Icoana străinului Eu
În floarea de nufăr pătată ?
Lovește-mă Tu, să cad când răsai,
Păstrează-mă și-apoi mă arată.

Să cauț Lumina nestinsului Rai
În umbre albastre de frică ?
Ucide-mă Tu, să cad când răsai,
Coboară-mă și-apoi mă ridică...

Versuri de GRUIA NOVAC - junior

Impietate

M-am privit după gând pe-o cărare străină
Cu intenții golite în oricare alt loc,
Masca-mi nici nu albise — era doar ruină
De imagini pereche, de hapsân nenoroc.

Mi-am urcat suferința în caisul uitării
Să coboare-n mai marele ei voievod,
Gura-mi nu dobândise întunericul mării,
Mâna nu se plecase spre lacomul rod.

Mi-am căzut neputința într-o amforă plină
De noroiul din floare și omătul din foc,
Și atunci nedurerea, adormirea deplină
Au uscat blestematul și tainicu-mi loc.

M-am intrat în cazane adumbrite de smoală,
Să mă spăl de imagini de cer prea înalt,
Insă gândul săltase demult într-o goală
Căraruie străină, amețită de salt...

Vino, dispari ...

Conștientă-n fatalul torrent —
Si speriat de tot traiul pudrat —
Tu comunici cu realul moment,
Eu încalec un cal aripat...

Mi-ar fi groază de-o punte ratată,
De-o fărâmă de cer dărămat,
Ce fatală-i imaginea toată
A simțirii în care mă zbat.

Neagră stea, albă stea, a cui ești ?
Vântul bate vag, putred. Dispari...
Iar am dor de acei zei nelumești
Și-o să mor, și-o să plec de n-apari.

Acum tac. Acum vii. Mai e timp ?
Mi-e totușă când n-ar mai fi când.
Nu-ncerca a fugi — fii doar nimb
Care lacrimă gând pe mormânt...

Albind întrebărilor

Praful din lacrimi m-a prea mult gonit,
Spuneți voi, patimi, ce lut mi-a lipsit ?
Ce Tânără cruce mă usucă-n pripas —
Nimicul să toarcă, un pas, nici un pas ?

Ochiul din iarnă m-a rupt cadențat,
Spune tu, larmă, ce lut m-a aflat ?
Ce negură albă îmi strecoără mieros
Un singur Albastru, duios, neduios ?

Marea din noui mă iartă târziu,
Spuneți voi, hăuri, ce lut să înviu ?
Ce spumă abstractă mă urcă în sec —
Aripa-mi să treacă, să trec, să nu trec ?

Urmele friciei mă aleargă spre Cer,
Spuneți voi, vicii, ce lut să mai cer ?
Ce clipă deplină îmi aruncă-n altar
Un Soare sihastru, cu har, fără har ?

Râsul din mine este alb, este supt,
Spune Tu, suflet, de ce nu m-au rupt
Si praful, si iarna, si marea de lut,
Si frica sau larma, durut, nedurut ?...

CRONICA LITERARĂ

DINCOLO DE ORGOLII*

E greu ; e foarte greu să descurci drumurile unui poet. **Simion Bogdănescu** nu e din altă categorie. El e ca o lentilă multidioptrială, care ne propune o măsură, lăsându-l pe cititor să spună și, mai ales, să vadă. Volumul pe care-l analizăm se deschide cu un poem năucitor botezat **Sfidare zadarnică**, al cărui câmp semantic e foarte larg, porțile spre interpretare fiind toate cu generozitate deschise. Armonia lumii e adunată în capul Poetului, predestinat a cânta oamenii, trăirile lor fiind tot atâta săgeți sensibilizându-l pe poetul-muzician. Una singură, doar una dintre săgeți va fi „sfidătorul fulger, / figornul de aur“, care va face din poet — poet și din cântare — poezie. În prea recea lui rostire, poemul de început devine busola de orientare prin hătjșul celorlalte șaptezeci și una de poezii alcătuind un univers în continuă dilatare.

Simion BOGDĂNESCU e în căutare, perseverența e șovăielnică, deci ferită de pervertirea în orgoliu, dar îndrăzneț poetul rămâne. Rostirea îi este reazem și zbor. „Am rămas singur doar și cuvântul“ — strigă autorul în **Pupaza nimăului**, mărturisându-și dorința de a fi înțeles și acceptat de cititor. Pentru aceasta transpiră conștient pe vers, mereu cu

teama de a nu se îndepărta de „adresant“. Poetul e terorizat de ideea perfecțiunii, mereu se socotește ucenic, i se pare că nu s-a ridicat la înălțimea generoasei sale intenții, și aşa nostalgia se insinuează în vers, creatorul însuși devenind melancolic. „Am ajuns să întreb oglinziile, / tablourile, brățara, stiloul, / am ajuns să întreb grinziile, / perdelele, aerul, ecoul : / — Unde există, unde, unde există / ceva depărtat, năruit, depărtat ? / Curge scrisul

stelei în batistă, / gâtuiie brățara un ecou visat...“ (**Ecou visat**).

Bogat în motive — se pare, dragi autorului — precum **fulgerul, neafarea, orbul, curcubeul, zarea, ninsoarea** (cu multiple accepțiuni), **dioptria**, volumul lui Simion Bogdănescu e dens, întrebări neliniștite divulgă spaima Poetului în fața vieții, iar notele lirice îl apropiie de locurile natale care-i dau încredere și forță. El are capacitatea de a se regăsi mereu, e un fel de dezaxat normal care e convins că în viață anomalitatea e doar o noțiune, atât. „Auzi-o-vei tu nuca / Sus, în dealul de la Hupca / (...) Si tot tace, și tot tace, / Că n-are cine-o desface, / și gândește, și gândește / că degeaba-mbâtrânește / și lucearnele, și gerul, / și nervurile, și cerul, / și lumina, și securea, / și un vârf de nuc aiurea, / și mișcarea, și vederea... / și-o mânâncă-ncet părerea...“ (**Doina**).

Cine știe că Simion Bogdănescu e chiar din satul moldovenesc al cărui nume e evocat în versurile citate, va înțelege că poezia lui e ca un dor Tânjit ; ca o rană neo-blojă ; ca un cuvânt rostit fără emfază ; ca un zâmbet oferit treătorului de-aiurea, dar potențial prieten ; ca o provocare aruncată lui Dumnezeu Creatorul, că doar nici Poetul nu-i departe de Acesta.

Cineva observa că dacă în multe poezii cunoscute (ale altora) se simte teza (identificabilă), în poeziile lui Simion Bogdănescu se simte rafinamentul, totul e distilit, nimic nu mai este în stare primară, totul e purificat în starea sublimă. Trăirile umane sunt date perfect ; de aceea și poezia lui e perfectă. Si totuși, Simion Bogdănescu e un poet nefericit (chiar poezia se află într-o zodie nefericită astăzi), pentru că tim-

afirmării. Disponibilitatea pentru poezie e din ce în ce mai puțină, lipsind deci receptarea. De aceea, cine dă acestui poet o sansă, lui își dă o sansă. Să-l apărăm, apărându-ne. Chiar de dragul artei în sine. Dacă Simion Bogdănescu ar fi apărut pe vremea lui Nichita Stănescu, acum ar fi fost celebru. Dar a apărut azi, într-un moment care conține în el și posibilitatea handicapului.

Să nu lăsăm Poetul în seama istoriei, pentru că ea poate fi și ingrată. Momentul propice — al editării și difuzării — trebuie valorificat ; iar Simion Bogdănescu salvat prin rostirea valorii lui reale. SIMION BOGDĂNESCU E UN POET. Adevărat. Pentru că e sincer, pentru că e rafinat.

GRUIA NOVAC

*) Simion Bogdănescu, **Dioptrii**, versuri, Ed. Arania, Brașov, 1992.

CARTEA DE TEATRU

VALENTIN SILVESTRU

Jurnal de drum al unui critic teatral 1944-1984

E dulce să scrii despre Valentin Silvestru, dar amar e gândul că poți deveni victimă propriei tale bune intenții. Nu e deloc comod să scrii despre Acela care declară că „e imposibil să cuprinzi plenitudinea realului“, dar constată cu nesurprinzătoare satisfacție că, de fapt, realizează o adeverată istorie — chiar dacă „fatalmente fragmentară“ — a vieții teatrale românești din cei patruzeci de ani vizați.

Volumul I, apărut acum, din „Jurnal de drum al unui critic teatral“ (Editura Meridiane, Buc., 1992, 368 pagini, 300 lei) se opres- te înaintea anului 1968. Ceilalți vor urma în preconizatele două volume anunțate. Excursia prin acești ani se vădește a fi și benefică și senzatională. Chiar și pentru aceia (căți vor fi fiind dintre aceștia) care fac cunoștință cu templul Thaliei doar prin intermediul cronicilor din carte.

D-l Valentin Silvestru surprinde cititorul, mai înainte de toate, prin stilul său: corect, direct, foarte personal, plasticizat cu moderatie, bogat în limitele accesibilității și, mai ales, lipsit de echivoc. De altfel, autorul își și exprimă — în excelenta Domniei Sale PRECUVÂNTARE — speranța că notațiile din volum au fost realizate „fără acele încolăciri stilistice ce jugulează până

la urmă informația“, afirmând: „Nutresc iluzia că au măcar netezime, comunicând fără echivocuri“.

Noi, cei care am citit parte a paginilor acestui jurnal și în revista Teatrul sau în almanahurile Gong și Spectacol, trebuie să observăm că ceea ce a răvnit d-l Silvestru — realizarea unui jurnal adeverat de teatru — e nu iluzie, ci o realitate copleșitoare.

PRECUVÂNTAREA chiar, scrisă „către sfârșitul anului 1990“, e o excelentă analiză a volumului, făcută de autorul însuși. A vă îndemna să o citiți, odată cu volumul, ar însemna o indelicatete, știind că oricum o veți face. În amintita **Precurvântare**, criticul teatral V. Silvestru se arată în toată splendoarea priceperii sale, obiectivitatea îmbinându-se organic cu modestia.

Citindu-i volumul, mi-am amintit — cu placere, evident — de o întâlnire organizată la Bârlad, acum aproape un deceniu (18 octombrie 1983, exact!), desfășurată în două acte: primul — la Liceul „Codreanu“; al doilea — în sala Teatrului „V.I. Popa“. După ce (în actul I) prozatorul **Bujor Nedelcovici** l-a prezentat pe criticul Valentin Silvestru drept „un alergător de cursă lungă prin instituțiile teatrale din România“, elevii, ca elevii, i-au cerut Maestrului lămuriri. Mi-amintesc câteva detalii. „Ce este un scriitor? O conștiință care se exprimă cu responsabilitate. Profesorul de istorie îți poate spune mai mult decât îți oferă ghidul... Dar mărturia scriitorului e una de conștiință și, de aceea, responsabilă pentru multă vreme de acum înainte. Fiecare scriitor dă un răspuns personal la întrebarea: cum se scrie o carte? Pentru mine se scrie foarte greu. Durează mult. Redactarea e mai lesnicioasă. Pregătirea prealabilă reprezintă o munca îndelungată, chinuitoare. O scriu când planul ei îmi e impede. Deși cărțile mele sunt ca leioscopice, un gând interior leagă părțile diferite. Dar niciodată nu ești sigur că îți-ai spus gândul

întreg. Simți adesea o mare nemulțumire. La asta te ajută și criticii... Câtă viață e într-o carte? Toată viața noastră de până atunci. De aceea scriitorul trebuie să culeagă mereu — din viață, din legende, din visurile (visele) oamenilor. Viața noastră singură nu ajunge. Trebuie să luăm și din viațile celorlalți.“

Mărturisirile vechi de un deceniu ale d-lui V. Silvestru slujesc perfect întregul cărtii pe care o discutăm acum. Nici o infatuare, nici o incomoditate. Doar firescul, a cărui strălucire se transformă în emblemă.

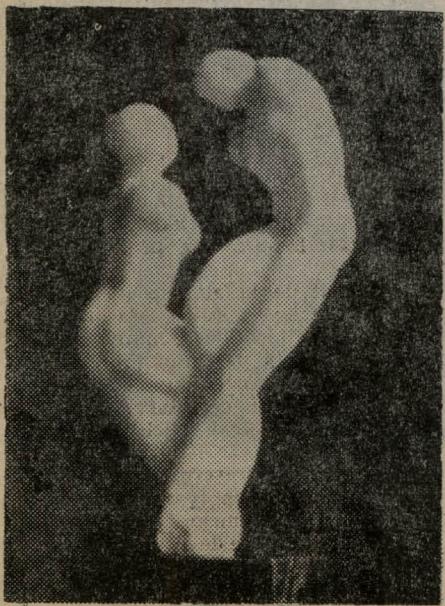
Autorul are la îndemnă sufi- ciente, exakte și subtile procedee pentru a ne convinge de adevă- rurile de care el e convins. Volu- lumul stă mărturie. Dar eu voi argumenta și cu un episod din ac- tul al doilea al întâlnirii din sala Teatrului bârlădean, de-atunci din octombrie 1983, când, adresându-se unui spectator sfertodoc și agasant, i-a zis-o: „V-ați referit, stimate cetățene, la fenomenul teatral care, se vede, vă este tot- al necunoscut. Ca să discutați despre teatru contemporan româ- nesc, îmi dau seama că pentru dvs. ar fi prea obositor. Eu n-ăs vrea să vă schimb punctul de ve- dere, ci, dimpotrivă, vi-l înlă- tur complet“. Intransigență, siguranță, eleganță și direcție precisa.

Valentin SILVESTRU se află în marș. Si la drum ești preocupat de perspectivă, popândăii de prin ierburi nemaiprechindu-te.

„Jurnal (ul) de drum al unui critic teatral“ e și al nostru. Spe- răm că nu l-am supărat (prea tare) pe autor punându-ne singuri în posesie. Căci, parafrazându-l, jurnalul Domniei-Sale merită să fie cunoscut, dar totodată trebuie găsită clipa când se va lăsa cu- noscut.

6 mai 1993

DUMITRU SURUGIU

MAI TRIST CA NICIODATĂ

Acum zece ani, fulgerat de Destin, pe care și-l presimtise, îngerul blond și-a ascuns chipul într-o mare și adâncă tristețe. Imaginea lui virtuală a rămas totuși să lumineze cerul nostru frământat de patimi, ca un nou și inconfundabil semn al Zodiaului. Vom continua să visăm, împreună cu Nichita, la marile taine ale poeziei, să rătăcim împreună cu el, să inventăm noi continente care vor purta, cu sau fără voia noastră, numele lui.

Două din poeziile sale rămase în manuscris ne parvin ca un mesaj venit din altă lume. Să le ascultăm împreună: „Noi vom schimba inelele-n viitor / pe sub o ramură ce încă nu e / sub steaua ce se va numi Alcor / pe care-o simt de pe acum cum suie / Noi doi în viitor vom fi / cu totul alții, altele cu totul / secundele ca niște colibri / pe ramura sprâncenii tale — și vor opri / mersul și zborul și inotul / O, eu voi fi ieșind din mare / Întâi un umăr, un genunchi, o gleznă / ținând în pâlni o vîtoare / și subțiată-n stele, beznă / ca amfora păstrând în ea / ceva din întristarea mea / Noi, noi vom fi într-una / un singur ins pe-a-tunci, vom fi / vom naște dulce comete, luna / și vom muri și vom trăi, și vom muri“ (Inel).

Cu seninătate, Nichita și-a privit în față propria extincție pe care, în cea de-a doua poezie de manuscris, *Debarcarea pe lună* o numește „Plecare în sus“: „Repede cât mai avem timp / să ne părăsim trupurile întinse! / de mânerul literei O atârnând / să ne ridicăm ier-

Nichita Stănescu

Ciresav

Nimici nu ne crede dacă suntem
pasăre în zbor, răbă înverzind,
Nu suntem sun fel de martori.
ai adoratori și ruginiind.

Nimici nu ne spune: bca flăcindă!
Nimici nu ne spune: iuretule!
Curge primăvara pe sub fluturi,
Vîzător podeana curge pe sub tine, potale.

poșă te pe domneșul râu, tu vis frenos,
Cade-mu, tu, în gura mea căscată/
Roxia cireșată dinspre un chiparos,
fîna inventata.

nile ninse / În alte cuvinte, inventate de noi / scrisice cu frunze de aer / să ne îmbrăcăm ple-carea în sus / și trupurile fără vaer / Repede. Eu mi-am închis ochii, / dinții. Am tras vulturii în jos / am chemat hienele să desă-vărsească / tot ce-a mai rămas nesfărșit și neros.“

Viața lui Nichita a fost o permanentă jert-fire de sine. El nu și-a pus nișiodată întrebarea: „Făclie, ce-o să-i pese lumii, că tu te mistui luminând“? Asumându-și cu voluptate soarta tracului Orfeu și misteriile acestuia, a pornit să se risipească peste timpul său, ca o ploaie de aur. În urma lui, flori rare, nemai-văzute își vor ridica în perpetuitate capetele spre a continua să răspândească în adieri poezia „necuvintelor“.

Iar tu, trăiești, Nichita! Altfel! Mai pur, mai trist ca nișiodată!

VIOREL DINESCU

MICĂ ISTORIE LITERARĂ

În 1971, luna lui Februarie în 6, o ceată de scriitori a poposit și la Liceul „Codreanu“ din Bârlad. Obiceiul — care în ultimii ani, din nefericire, s-a pierdut — era ca, indiferent din ce motiv se aflau în orașul nostru, scriitorii să aibă și o întâlnire cu elevii celebrului Liceu. După o asemenea de suflet manifestare, scriitori și profesori s-au întins la lung taifas, chiar în sala care avea să devină curând laborator de chimie (căldirea din curte), până noaptea târziu... Nici nu se putea altfel, dacă din grupul scriitoricesc făcea parte însuși Nichita STĂNESCU. Tânăr, frumos, spontan, în vîrvă epocală. Ca de obicei, îmi închipui! EL era cel ascultat, chiar și de colegii și prietenii săi — Constantin Chișăriă, Ion Hobana, Radu Cârnegi, Alexandra Tărziu, Cicerone Cernegura. Despre noi, profesorii, ce să mai zic?

Ei eram, cred, singurul de la altă școală (Liceul, pe atunci, nr. 3). În seara aceea, Maestrul mi-a dat, pe o revistă a Liceului „Codreanu“, un autograf unic: Bună seara domnule profesor din Bârlad, / ochiul meu de sărbătoare, cel curat, / sufletul meu simplu și necerțefat / iată-ți astă seară, dumneavastră, dedicat, Nichita Stănescu, în 1971. Si tot atunci, POETUL, la îndemnul autorului romanului *Cireșarii*, a izvodit poezie pe care însuși a pus-o pe o coală. Mi-a dăruit-o cu un gest simplu. Manuscrisul prețios se află și azi în mica mea colecție de asemenea documente. Textul, în facsimil, îl ofer acum celor care-l iubesc fără rețineri pe autorul Necuvintelor și al celor 11 Elegii. (Gr. N.)

PAGINA MEDICULUI DE LÂNGĂ NOI...

Descifrând sensul acestei expresii, ar fi insuficient dacă am înțelege o anumită ordine a întrebărilor puse bolnavului și modul cum se discută cu acesta, ci ceva mai mult, mai profund și anume stabilirea acelei apropiere delicate și puse într-o atmosferă de deplină încredere între bolnav și medic, absolut necesare unei rezolvări optime a suferințelor bolnavilor.

Fără respectarea acestei condiții, relația medic-bolnav rămâne unor pur birocratică. Este evident că dintre variatele mijloace care stau la îndemâna medicului în preocuparea sa de a realiza o atmosferă cât mai profundă, umană a practicii medicale, apropierea de bolnav prin cuvânt este cea mai importantă.

Persistă în practica medicală o serie de erori în conversația cu bolnavul, responsabile de umbrarea prestigiului breslei noastre medicale, iar altele de perturbări grave ale psihicului bolnavului. Aceste erori ar putea fi:

- a vorbi pacientului prea puțin, ce poate crea teama de necunoscut, de boli incurabile;

- a nu vorbi bolnavului deloc, ca o formă rafinată de cruzime mentală;

- a vorbi în soapte cu cei din jur despre boala lui;

- a vorbi rece, distant, dureros pentru pacient;

- a vorbi prea mult, cu amănunte inutile său primejdioase pentru starea bolnavului;

- a vorbi prea mult, fără ca el să rețină ceva.

Legat de cele de mai sus, nu putem scăpa afirmațiile lui BECHTEREW (neurolog rus): „Dacă în urma unei con vorbiri cu medicul, bolnavul nu se simte mai bine atunci cel care a vorbit nu merită numele de medic“. Afirmația este și aspră și pilduitoare cu privire la puterea terapeutică pe care medicul o poate conferi cuvintelor sale în fața bolnavului, influențându-i psihicul debusolat de afectiunea prezintă. Într-o epocă în care tranchilizantele sunt atât de răspândite și cerute, medicul nu trebuie să uite că cel mai linișitor rămâne cuvântul său, bine ales și cumpănit, ce poate crea o „vrajă verbală“ propice vindecării și pentru stabilirea acelei atmosfere de încredere între bolnav și medic. Cât adevăr rostea Confucius! „Acela care nu cunoaște puterea cuvintelor, nu poate cunoaște omul“.

Vorbind despre valoarea umanistică și socială a cuvântului medicului, într-o eră în care progresul tehnic a ajuns și în medicină atât de impresionant, marile spitale și policlinici apărând ca adevărate uzine medicale, „mega instituții“ impregnate de atmosferă rece și maiestuoasă a mașinilor moderne de diagnostic și tratament, bolnavii pășesc astăzi intimidați sau deprimăți nu numai fizic, dar și psihic. De unde, numai cuvântul cald și afectuos al medicului care îl însoțește poate atenua această diminuare psihologică și poate să-l susțină în demnitatea de om. Se poate corecta astfel și ceea ce s-a definit ca o tendință posibilă de dezumanizare a medicului prin exces de tehnism și uitarea bolnavului ca ființă umană.

Arta conversației cu bolnavul

Experiența și cuvântul medicului au o valoare nu numai terapeutică dar, și profilactică și socială, el putând și trebuind să dea soluții pacienților pentru a nu rămâne tributar orizontului strâmt al medicului de tip vechi, simplu terapeut.

Dimpotrivă, folosirea greșită și intempestivă a unor cuvinte, poate determina o transmitere deformată a ideilor și a informațiilor, creând învățări între oameni.

În limbajul medical trebuie să existe și o asepsie verbală, vorbele mânoioase fiind ca săgețile aprinse. Dincolo de simpla comunicare a ideilor, cuvintele mai au misiunea de a ne permite apropierea între unii și alții, simplul fapt al conversației reușind adesea să transforme singurătatea noastră cosmică într-o comunitate.

Și aceasta este poate misiunea cea mai nobilă a cuvintelor, de a servi ca vehicul unei sincere prietenii între oameni!

De-a lungul secolelor, anamneza a continuat să rămână foarte prețuită de clinicieni, bucurându-se de aprecieri meritorii și uneori chiar hiperbolice. După unii autori, în 82% din cazuri diagnosticul rezultat după luarea anamnezei rămâne neschimbat prin examinările și investigațiile ulterioare. Importanța majoră a anamnezei reiese și din timpul dedicat culegerii datelor, dar și din îndemânarea de a le interpreta. Cu mult mai multe erori se fac prin acordarea unei prea mari semnificații unor semne fizice dubioase, neglijând indicațiile clare ale istoricului în favoarea procesului spus. O anamneză aprofundată permite o selecție mai rațională a analizelor necesare, printr-o orientare logică de la început pe drumul diagnozei, în labirintul manifestărilor și problemelor bolnavului. Orice tendință de neajitere a anamnezei va avea implicații importante, nu numai economice, dar și prin efectul dăunător în formarea viitorilor medici. Cei care așteaptă livrarea diagnosticului de către computer, nu trebuie să uite că valoarea acestuia depinde în primul rând de calitatea și cantitatea datelor introduse, de culegerea lor exactă.

Trebuie menționată și apariția unor păreri împotriva utilității anamnezei, recomandindu-se în schimb culegerea datelor și efectuarea investigațiilor foarte selectiv, orientate pe baza simptomelor evidente. O altă tendință modernă, mecanicistă, este aceea de a înlocui anamneza cu o autoanamneză, prin care bolnavul este invitat să răspundă singur, în scris, la cîteva surte de întrebări asupra trecutului său și a istoricului bolii, o manifestare tipică a medicinii impersonale, lipsită de umanism.

Primul medic, care încă din antichitate a recunoscut importanța anamnezei,

a fost Rufus (din Efes — Asia Mică, ce a trăit în sec. I e.n., pe vremea împăratului Traian), aparținând școlii medcale din Alexandria. Opera sa „Despre interogare pacientului“ începea astfel: „Trebuie să punem întrebări bolnavului pentru că în acest chip anumite aspecte ale bolii pot fi mai bine înțelese și tratamentul devine mai eficient“, la care pufem adăuga cu consecințe favorabile și în economicitatea acțiunilor sanitare.

Deci, în limbajul medical, am spune că un rol important al anamnezei este acela de a permite medicului o apropiere psihică de pacient și de a realiza ceea ce prin examenul obiectiv și testele de laborator nu s-ar putea obține, cunoașterea psihologică a bolnavului, a personalității acestuia. În acest mod, prin acest colocviu particular unic, se obțin mai multe avantaje și anume:

- ne dăm seama de posibilitățile de exprimare ale bolnavului, de limbajul său, de autoanaliza sa, de interpretările, judecările și prejudicările sale, de cultura sa generală și medicală;

- cunoșcându-le, cu aceste date putem găsi mai bine căile pentru a influența în bine vindecarea lui și a împriima încrederea necesară în vindecare;

- analiza psihologică este cu atât mai necesară, cu cât foarte mulți pacienți care solicită ajutorul medical au probleme psihice la limită sau mai pronunțate, care necesită și cunoștuțe și tratamente.

Tehnica unei bune anamneze permite medicului să exploreze, pe lângă datele clinice, și alte aspecte importante care alcătuiesc: anamneza epidemiologică, anamneza profesională, anamneza genetică, aprecierea stilului de viață al persoanei respective.

Concepția astfel, o anamneză aprofundată și metodică revine o bogată mină de informații care luminează „calea“ spre diagnostic. Se spune pe bună dreptate: „pentru a vedea mai bine obscurul, explorează ceea ce este evident“. Adevăr la fel de valabil și pentru medicul.

Anamneza este deci un act medical care trebuie privit cu multă considerație, cu multă conștinciozitate și profunzime. În acest sens, este înțelept ca fiecare medic să-și facă singur anamneza și să nu o împrumute de la alt coleg. Valoarea anamnezei trebuie apărată în continuare de unele tendințe de indiferență și subapreciere, care demonstrează un apetit crescând pentru medicina impersonală și acel tehnism care amenință să negligeze cunoașterea integrală a omului, personalitatea complexă a acestuia.

18-IV-1993 Bârlad

Dr. IORGU GĂLĂȚEANU

POESIS

Versuri de SIMION BOGDĂNESCU

Gelozie de vară

Vioriu, de nebun vioriu, tei vioriu
jumătăți de sunet de părere jumătăți
de fulgere privirile mele lăcuse
formă a muzicii subțiate-n pereți,

forma, carne, disperare și ură,
galben călugăr nevăzut galben pas,
gelozie de vară, gelozie arsură
nerușiată lumânare îmi săngeră pe obraz...

Elegie în gând

Rilke, Rilke, te rog, nu mai veni,
Maria, Maria, nu mai veni,
Rainer, Rainer, nu mai veni,
nu te mai arăta minții mele,
iasomile tremură porumbei de hârtii
și aripile reci ale lor
se întorc seara până Alcor,
se furișă, mă înfășor,
îmi înnăbușă fuga în piept,
să nu știu, să nu știu pe cine,
Rainer, Rainer, peste vechime,
Maria, Maria lui nime,
Rilke, Rilke, al lui nime
va vizita propriul meu cap de poet !...

Pas pe aer

Dispariție de fantomă concretă,
sâñii tăi albaștri au fugit în pian
toporașii iar mieii
iar creierul nimănu de egretă
iar degetele tale din creierul meu
menuet de egretă
pas pe aer, în van...

Aur în lăcrimare

Ay, fratele meu,
steaua ta,
ce lungi verbine pe creier la noi
pier odată cu soarele ?
Pe prund
fiorul seminței oculte
aur în lăcrimare,
aur căzut
din privighetori !...
Ay, fratele meu,
steaua ta !
S-a-ntunecat zeul meu
și nu mă mai lasă
dimineața
să-ți spăl pleoapele,
îngânduratele fructe !
Fiorul,
nălucul fior,
tone inerte de zori,
aur în lăcrimare,
jur căzut
din privighetori !...

VERSURI DE ȘTEFAN GALAN-ANFAN

Năuntruri
zbuciumate

Ce liniște e afară, liniște afară...
și noaptea-n cet scoboară negru' pe o coală.
Ce ne-or aduce zorii, veghea-nvălmășită ?!
fleacuri, iarăși îndemnuri la răscoală...?!

Ba da, aud într-o clocoțul din tine
furtuna gândurilor izbind în poarta
slăbită a mândrului castel, în care ferecată
ascunzi înstrăinarea-n veci de mine...!!

Cum řiruie neputința-mi lacrimi
așezând suferința-n stalagmite,
cum se topește sufletu-mi însingurat
ca ceara lumânării-n jurul licăririi muribunde!!!

Ce liniște e afară, apasă liniștea de afară...
O, Noapte, vii întenecându-ne-n Năuntruri
să scoboare teama, să macine în vise gânduri
că-n zori în locul tihnei, ne-om frângé gâturi...
nevinovate gâturi !!!

Ștefan Gălan-Anfan

PROZĂ

DORITA METAMORFOZA

Decenii impuse de somn, de răcoarea întunericului. Caldarâmul străzilor fiind șlefuit de greutatea cizmelor purtate de tartorii roșii alergați în un-doi-ul alergării, apoi în dezordinea barbară. Așezate-n macadam, burțile sărmanelor pietre au crăpat alegându-se praful, colbul uitării din ele. Fărăndu-ne, ne-a deschis tunelul haosului, blestemul întunericului încingându-ne trupurile, bălăcindu-ne sufletele într-o albie amară.

Providența bate la poarta închisă ermetic, o deschide, aruncă o rază de lumină încercind să ne deschidă partea trecutului dat înălături. Îmi notez, e Decembrie '89 !

Alungat de-o lavă vulcanică, luncă pe panta decenilor însângerindu-mi trupul de colțuroasele treceri, sfâșiindu-mi-l în întâlnirile dure impuse de neoamenii vremii îmbuibați cu falsă ideologie de clasă superioară.

După trepte de ani, l-am găsit într-un ungher al memoriei. Alerga cu bucuria copilăriei naive, cu nasul încleiat în amestecătura mustului dulce din poamele toamnei, al mucilor și prafului mădanelor mereu neliniștite. Nu m-au surprins genunchii lui juliți în încleștările supraviețuirii, coatele petice cu crustele fostelor julituri, fața mărgălită de lacrimile copilărești prelinse obrajilor pudrați cu colbul adus de-o mâna nevăzută, toate nefiind altceva decât mici suferințe aduse trunchiului de fragedă vîrstă. Suferințe trupești ce ascundeau înăuntru, acolo într-un cuibar purpuriu, sufetul vesel al mlădiței de om alimentată cu o sevă novice. L-am provocat să-mi vorbească, l-am lăsat apoi să înțeleagă că nu aș exista, că-si vorbește doar Eului lui. Și vocea-i domoală, catifelată, începuse să toarcă fuiorul amintirilor.

„Sint liber. Alerg când și cât vreau, mănânc ce-mi place, mă joc cum și cât pot cu cine vreau ! Vara merg desculț pe pietrele calde, pe pământul cald, îmi face plăcere să-i simt respirația ! Vai, dacă știi ce sănătos e ! Aproape jumătate din vacanța mare mi-o petrec la bunici, la țară. Este minunat acolo, te rog să mă crezi ! Bunicul adună mai mulți oameni pentru a-și secera grâu, apoi și el merge la cei care-l cheamă. E frumos să se ajute între ei ! Măi, și ce mai fumează, ca turcul ! Și ce mai suduie, doamne iartă-mă că-l părăsc ! Ei ajut pe bunica la căratul măncării, la aşezatul mesei, la adusul apei de la izvorul dintre dealuri. Toată ziulică îmi dă de treabă, deși este greu, o fac cu multă plăcere pentru că-i iubesc tare multpe amândoi. Bunicul e cam șmecher, zice că mărăsplăti cu un țuhal plin cu boabe de grâu. Cred că glumește, ce-aș putea face cu el la oraș ?! Mama și tata au bani destui să ne cumpere pâine, salam, marmeladă, untură, măslinie, smochine, halva, porcocale și multe altele, numai să vreau.

Cel mai mult îmi place la ei seara, când se adună câțiva țărani gospodari veniți de la lucru, iar bunica îi servește cu plăcinte poale-nbrâu calde, abia scoase din cuptorul încă încins. Le unge cu unt proaspăt, le aşează una peste alta într-o covată mare și le acoperă cu ștergarul cusut cu floricele pe la margini. Doamne ! Când le descoperă în mijlocul grămezii de oameni flămânzi și obosiți, dar să știi că-s totdeauna veseli, izbucnesc din pieptul fiecăruia urale de bucurie pentru surpriză, laude aduse bunicii mele iubite. Parcă-i aud cum îi zic : „-a, țăță Ruxandră, ce bucurie mare ne faci ! chiar asta ne-o doream ! dar bădia Mitrea nu mai vine cu molanul din pivniță !“. La căre, ca un făcut, vine răspunsul chiar din gura bunicului, într-adins ieșit tocmai atunci prin gura răcoroasă și ținând în cercul brațelor ulciorul plin cu agheazma luată din viața butucilor de vie. Așa-mi zice că se cheamă, zeama aceea purpurie ! De pe burta aburită a vasului din lut șiroiește ceva ca rouă, ceva ca apa ce se lasă de pe poalele noptii de vară ! E impresionant, e ceva ce poți vedea doar tunci, așa ceva nu se întâmplă altădată !

Totul nu durează decât un ceas, cel mult două, oamenii împrăștiindu-se apoi pe la casele lor pentru a-și culege din noapte odihnă cuvenită după truda din zi, pentru că a doua zi o iau de la capăt. Și, tot așa câteva zile la rând o țin, până se termină seceratul la toți !

Toamna e la fel de frumoasă, dar frumusețile ei sunt cu totul altele. E tare bogată în primul rând ! Și este atâtă treabă, mama nu mai pregetă cu proviziile pentru iarnă. Vrea să avem de toate, să nu suferim, să nu ne atingă cumva colții foamei. Nu știu de ce este așa de fricoasă, totdeauna am avut ce ne trebuie. Anul trecut ne-a bătut pe toți copiii, pe frați și pe soră. Habar nu am cum să întâmplat ?! dar porcul cel mare a intrat în camera mare și-a dat iama la una din putinele cu brânză, a mâncaț aproape totul din ea. Ce vină am avut noi, copiii ?! Ne-am bucurat în schimb după câteva săptămâni când l-a tăiat, Crăciunul deschidea Corul Sărbătorilor de iarnă.

Vai, și Iarna ce frumoasă e pe la noi ! Zăpada așternută ca un covor moale și alb, ne leagănă picioarele în adâncimea ei, ne dă voie să ne tăvălim veseli până noaptea târziu la lumina becurilor galbenă. Ne îmbie să ne dăm cu săniile pe derdelușurile lunecoase, atât de multe prin părțile noastre. Cred că la iarnă o să-mi cumpăr o pereche de patine, mai toți prietenii mei și-au luat deja. În podul casei, am acolo învelite Steaua și cofa pentru plugușor. Clopoțetii mi-s noi, anul trecut i-am cumpărat doară ! E adevărat, doar cofa s-a cam uscat, i-au căzut cercurile. Nu știu ce-am să fac, poate o s-o schimb cu alta mai nouă. Mamă ! cum o să mă ciunțim acușica caii, cum le-om mai tăia părul de la cozi ! Lasă că este frig atunci, nu mai sănț muște să-i bâzâie și să-i chinuie.

Primăvara ! nu știu, din mai multe motive nu-mi place și din altele îmi place. În primul rând, în prima parte, intră părerile de rău ! Se duce albul zăpezii, e mizerie multă, nu mai sunt co-

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ

lindele, nu mai este nici prea mult timp să ne jucăm. Ne plesnește un fel de oboseală, nici chef de învățat nu mai avem aşa de mult, parcă! De prin copaci și grădini nu mai este nimic de furat pentru burtă, un hoț mai mare decât noi ne-a luat-o înainte. Da, da! am să învăț mult, am să învăț o meserie ce-mi va aduce de toate, ce-mi va mulțumi și inima și sufletul! Cînd voi fi mare, vreau ca și copiii mei să aibă de toate, să nu suferă de nimic, să se joace și să mănânce ce-si vor dori.

În partea a doua, a părerilor de bine, se adună și aici destule. Apare ceva nou odată cu ițirea ierbii și a primelor flori de caise și zarzări, în pieptul meu bate ce nu pot să numesc chiar acumă, nu am destule cuvinte! Când apar găzele, mai ales albinele și fluturii ce-i iubesc mult, îmi vine să zbor ca și ele, îmi vine să mă transform într-o mică gânganie agitată! Dar nu pot, nu știu cum s-o fac! Sunt atât de libere, atât de viație, că mă uimesc în fiecare an! Unde au stat ascunse?! Cine le-a ținut în nemîșcare! De ce le-a chinuit oare nemernicul?! Parcă-s scăpate de sub o talpă uriașă, tâșnesc aprig în oceanul văzduhului și au în ele nebunia bucuriei plămădite și dospite numai din libertate.

Ai, doamne, ce buni sănt miei de Paște! Sau ouăle roșii sfintite! Dar cozonacul și pasca Domnului Sfânt?! Ce frumos e la Învierea Domnului! Numai că noi ne cam ținem de giumboșlucuri, nu suntem aşa de serioși cum promitem părinților!

Cînd voi fi mare, promit, în schimb, să fiu tare serios și demn în Noaptea Învierii. Știi tu...“.

El continua, auzeam mai departe cum descria copilăria cu farmecele ei de pe timpuri neuitate. Mă dezmortise literalmente din încorsetarea anilor ce-au adus odată cu întunericul îmbâcseala îmfundăturilor vieții, foamea și frigul și, tot ce nu visase El în urmă. Prins în fericirea trăirilor relatate, nu a observat când l-am părăsit, când între mine și El am tras oblonul greu al trecerii spre viitorul greu de îndurat. Mâna Providenței, miloasă, mi-a dat libertatea să-l chem să se uite în jurul meu, să se sperie apoi la culme. După câteva clipe s-a smucit violent, dorind s-o steargă iute înapoi, acolo unde simțea liniștea izvorâtă din bunăstarea clipei trăite de toți în trecut.

Mă întreb, cu ce-am reușit să mi-l îndepărtez, cu ce-aș reuși să mi-l apropii?! Să mi-l aliez zilei de azi pentru a porni în ziua de mâine! Numai la vederea draperiilor roșii, 'năuntrul lui s-a răscosit ridicându-i-se părul pielii.

Din pieptul său zbuciumat năvălea în aerul zilei prezente spaima sufletului împins spre ghilotina clădită de mai marii puterii ultimelor decenii. Răcnea și, cu degetul arăta ceva atât de știut de noi toți :

„— Nu, nu vreau! Lasă-mă în plata domnului! Nu mă mintă și tu! Nu suport sânge, mie frică! Ciocanul și secera se afundă în sânge! Vreau înapoi la ai mei, dă-mi drumul!“.

Indoctrinat de culmea și absurdul reflexelor, l-am plesnit cu dosul palmei peste vulcanica-i gură. Mi-a părut nespus de rău apoi, mă simt și acum vinovat, cred și sunt sigur că avea destule motive să-și susțină cerința vitală transcedentală.

Ce-aș putea să arăt din coloristica zgomotoasă a epocii căușelor deșarte?! Cu ce-aș putea să-l încânt pentru a-i schimba felul de a gândi și a vedea lucrurile altfel, cel puțin deacuma în viitor?!

Bunicul a murit cam pe atunci, la câțiva ani după cele povestite, ducând în lumea veșniciei toate frumusețile clădite cu trudă la țară. Mulți nici garduri nu mai au în jurul casei. Buchet, câinele cel falnic crescut de bunic, a murit la câteva săptămâni după el. Oamenii, doar unii, mai țin acum javre pe lîngă casă, ograda fiindu-le plină de greutăți ce se apără singure. Strâng cureaua pentru a-i asigura hrana doar lor și celor cătorva orătăni ce cântă în pustiul vieții. Maidanele, parcurile de joacă, sunt desființate de mult și date uitării, copiii jucându-se de-a hoții și teroriștii pe scările întunecate ale blocurilor cenușii și pline de răcoare. Mii de țânțari nesătuți, ieșiți din subsolurile inundate și împuțite, năvălesc peste țânci la capătul zilei de joacă, lăsându-le însemnele întâlnirii prin chinuitoarele blânde.

Străzile, pline de praf și hârtii colorate, uitate în necurătenie de oficiali, mai peste tot neplombate, întind curse șoferilor, atacă nemilos rărunchii oamenilor buimaci, flămânzi și scăldăți în neliniștea vremii.

Tânără fată cu pletele în vînt, doritoare de a se plimba cu iubitul de mână, e speriată de violența acestuia, fugă mai degrabă în trecut, luncă pe-o parte imaginară a zăpezii pufoase văzută cândva. Nici ploile cerului nu mai spală puținele străzi uitate de lama buldozerului condus de anapoda unora, farmecul lor rămânând doar amintirilor.

Ce-aș putea să mai arăt, sau câte nu aș putea să-i arăt pentru a-l speria de adevăratelea, să-i dispară și ultimul grăunte de curaj al înaintării către noi! Să-i hrănesc neclintit speranța că va putea să ducă la capăt, totuși, visul bunăstării în tîhnă pentru ai lui, pentru cei ce urmau să vină din El! M-am gândit, ca o caldă adiere a minții, să-l adorm pentru scurt timp, să-i acopăr gândirea flămândă cu un veșmânt tricolor pe care să-mi las lacrimile ochilor triști și care ar putea să-i producă dorita metamorfoză. Voi da brânci răului din jur unindu-mă cu tine, cu alții ca noi, reușind să întoarcem cealaltă față plăcută, dorită de copilul trecutului fericit. Vreau să fiu primul ce întinde brațul voinei celor ce doresc să mă urmeze, să înlăturăm veșmântul de plumb ce ne apasă trăirile, să dăm voie razelor libertății să usuze și să lumineze podeaua pe care reușim să trăim.

Biomagnetismul i-a induș ce doream, somnul profund pe o scurtă perioadă. Dormeam adânc, dar nu liniștea care i-aș fi dorit-o, e ceva amestecat între teamă și speranță. Mă îndepărtez, nu vreau să se sperie când s-o trezi. Cu voi, vreau să-l uimim cu adevăratelea de ceea ce suntem în stare, de ceea ce suntem pe pământul nostru cel sfânt. Numai aşa visurile lor vor deveni realitățile noastre și ale celor veniți din sâangele lui.

ȘCOALA ROMÂNEASCĂ

Pentru ce fel de liceu pledăm

Formula, vizând pluralul din titlu, nu vrea să însemne o erijare în roii de purtător de opinie al tuturor, dar orice fel de aderare la idee va contribui la susținerea eșafodajului de care avem nevoie.

Scoala românească e la o răscruce. De optiuni. Din ce era înainte de 1948, a ajuns la "ctitoria" penibilă de acum. De ce penibilă? Pentru că tradiționalul cuplu profesor-elev devenise subiect demagogic într-un sistem dogmatic, nu un element creator, generator de inovații și mijloace pentru realizarea echilibrului din ecuația informare-formare. Important acum e ce vom face. Propunerile s-au formulat, se vor mai produce, măsuri destule au și devenit aplicabile. Să ne declarăm mulțumiți!

Suficiente "măsuri" luate în falimentara "epocă de aur" (?) au fost acceptate, dar nu și crezute de masiva majoritate a dascălilor. Să discutăm, de exemplu, invățământul de masă, general și obligatoriu, care, ca idee, poate părea salutar. Dar ca rezultat? Iată o opinie exprimată acum 113 ani de Pedagogul Absolut care a fost M. Eminescu, în articolul "Invățământul democratic" (v. ziarul "Timpul" din 8 iulie 1880): „Ca principiu general, cată să admitem că invățământul, pre cătă a căștigat în extensiune, pe atâtă a pierdut în intensitate". Dacă Eminescu ar fi trăit în timpul nostru, parcă n-ar fi observat mai bine anomalia cu atâtea și atâtea repercușiuni asupra calității pregarătirii/formării absolventului de liceu. Pentru că mai departe, vorbind „despre efectele sociale ale invățământului nostru”, autorul afirmă nu numai că „ele sunt de-a dreptul dezastroase”, dar și că „activitatea intelectuală a generației actuale pare a se mișui în singura direcție a căștigului fără muncă pe acele mijii de cărări ale influenței morale, pe cari le deschide atotputernica demagogie, în socoteala însă și cu paguba poporului. O imensă plebe de aspiranți la funcțiuni, iată ce a scos la lumină invățământul democratic” (citește de masă — nota mea G.N.).

Fără a-l comenta pe Poet — concluzia este prea străvezie — ne punem întrebarea: care-i soluția salvării? Dacă liceul (școala) de până acum n-a avut principii (poate voi fi atacat!), n-a avut o morală, n-a avut planuri scolare realiste și programe ușor adaptabile, ne lipsindu-i însă „indicăriile” asezionate în funcție de mult trâmbițatele „comandamente social-politice”, va trebui ca măcar de acum încolo să aibă un alt conținut în cadrul unei structuri, și valorificatoare, și realiste. Liceul cată a fi o școală care, prin seriozitate și exigentă, să pregătească Oameni. Dar cu o asemenea bază de cultură, încât intențiile ulterioare ale absolventului să devină trepte, iar nu obstacole. Aceasta impune o restructurare a liceului, care să vină în întimpinarea aptitudinilor elevului, cultivându-le, nu impunându-i restricții. Va fi fiind nevoie de oameni în economie, tehnică, dar să ne gândim și la cei care nu au, nu pot avea倾ință spre aceste domenii. Clasele umaniste, alături de clasele

reale, se impun în noul sistem. Ne vedem constrinși să apelăm tot la Eminescu: „Se presupune totdeauna că invățământul clasic aduce folosă societății, care nu stă în absolut nici o proporție cu căștigul individului. Munca unui om se poate plăti, caracterul, cultura lui nici când” (articolul „Invățământul clasic” din ziarul „Timpul” — 28 iunie 1880).

Adevărat, dacă dorim și educație (absența căreia cunoșcându-se ce dezastru de conduită, atitudine și gândire a generat), să nu uităm avertismentele celor de ieri. „Cultura clasică — afirmă Eminescu în articolul citat mai sus — are calitatea de-a crește ea este în esență educativă, și iată ce-a lipsit școalelor noastre“.

Introducerea generalizată a limbii latine, ba chiar și a celei grecești, ar umple un gol resimțit în varii moduri în pregătirea elevilor. Credem că s-au creat, că există condiții pentru aceasta. Altfel, tot Eminescu ne va judeca: „Să nu atribuim dar exclusiv imprejurării, că se pretează prin școli a se învăță latinește și grecește, retelele cari răsar din desvoltarea demagogică a societății, din ignoranța noastră și din lipsa de voință de a pune capăt unor monstruoziți incompatibile cu secolul în care trăim. O țară, a cărei instrucție se dirijează de către indivizi cu patru clase primare, o țară a cărei journalism și legislație e reprezentată tot prin asemenea genii, nu poate înainta, din cauza spiritului de minciună, care plutește asupra tuturor raporturilor, nu însă din cauza că latineasca sau greceasca i-ar fi punând piedici!...“ (art. cit.).

Liceul de astăzi trebuie să fie gân-

dit nu numai ca mijloc de pregătire a forței de muncă, renunțându-se la structura amintind spiritul de ghetou, ci și ca înălțare a individului spre lumi interzise, prin confiscare, de defunct regim ceaușist. E nevoie de elevi care, „rupând” și o limbă străină, să știe și scrie și vorbi excelent limba lor proprie; e nevoie să avem elevi care să nu se mai distingă prin lipsa de interes pentru invățătură. În articolul „Educație și invățământ” (v. ziarul „Timpul” din 12 iulie 1880), Eminescu ne amintește: „Caracterul însă al unei școli bune e că elevul să învețe în ea mai mult decât i se predă, mai mult decât știe însuși profesorul. Odată interesul inteligenței trezit pentru obiecte, odată simțurile și judecata deprise la observație, elevul ajunge prin proprie gândire la rezultatele care nu stau în carte“.

E clar, se pare, că elevul nu trebuie făcut să fie „un hamal care-și încarcă memoria cu saci de coji ale unor idei străine”, ci el trebuie pregătit să devină „un om care-și exercită toate puterile proprii ale inteligenței, întărinindu-și aparatul intelectual“.

Idei centenare, valabilitate actuală. Cu atât mai mult cu cât ceea ce să căștigă trebuie consolidat printr-o lucidă organizare, valorificarea moștenirii trecutului revigorând trupul atât de greu încercat al Scolii Românești din insulabrele ultime patru decenii. Dar și pentru ca noi, profesorii, mai ales cei de umanoare, după ce am slugărit amar de ani, să simțim gustul slujirii aderăvărate.

L. CODREANU

De la „Semănătorul“ la „Tribuna Tutovei“

Incepem să publicăm fragmente dintr-un studiu mai amplu al d-lui prof. Fănică Ursu, ale căruia preocupări le apreciem și stimăm, rușind cititorii să ne scuze că, din lipsă de spațiu, nu le putem pune la dispoziție întreaga bogătie informațională a cercetării într-un singur număr de revistă. (Nota red. șef).

*

Cercetarea atență a presei bârlădene ne arată că începuturile ei se înscrui firesc în contextul prefacerilor social-economice și politice ce au avut loc în România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Numerose lucrări de specialitate relevă contribuția unor intelectuali ardeleni, stabiliți după Revoluția de la 1848 în diferite orașe ale Principatelor, printre care și la Bârlad, la dezvoltarea conștiinței naționale în perioada premergătoare constituuirii statului român modern. Dintre aceștia amintim pe Ion Popescu, Stefan Neagoe, Stroe S. Belloescu, Solomon Halitiță (dar mai sunt și alții), care, prigoniți de autoritățile habsburgice, s-au stabilit la Bârlad, unde au lucrat trup și suflet pentru propășirea spirituală a Urbei. Ei vor fi aceia care, cu sprijinul localnicilor, vor înființa scoli de diverse grade, societăți culturale, prima tip-

grafie locală (1869) și tot lor li se datorează apariția primului periodic la Bârlad.

Presă bârlădeană are câteva caracteristici ale ei, distincte. Noi le-am identificat în funcție de continutul și destinația lor, la care, adăugând studierea condițiilor economice, sociale și politice, am optat pentru următoarea periodizare a presei locale: perioada 1870—1916; perioada 1916—1918; perioada 1918—1944; perioada 1944—1947; perioada 1948—1989 și perioada 1989—azi.

Cum a fost începutul? Inițiativa înființării unei gazete la Bârlad aparține profesorului Ioan Popescu, fiind strâns legată și de înființarea primei tipografii, aici, în 1869, numită și ea simbolic „Unirea“. Ziarul se numea „Semănătorul“, primul număr iesind de sub tipar la 27 septembrie 1870. Încă statutele Societății (Asociației) „Unirea“, în cap. I, art. 2, inserau ca principal scop: „Fondarea unei tipografii și exploatarea ei. Publicarea unui ziar al „Asociației“. Articolul 22 din cap. al IV-lea venea cu precizarea: „Ziarul Asociației va purta numele de „Semănătorul“, el se va tipări fără plată deosebită în tipografia Asociației“.

Merită amintită evocarea fondatorului insuși, Ioan Popescu, care în 1901, cu mândrie, afirma: „Am luat inițiativa la primul loc, cu amicul meu Iancu Codrescu, secundat de fruntașii partidului liberal, pentru aducerea primei tipografii și înființarea primului ziar în urbea Bârladului, după care, la 1869, constituindu-se Asociația „Unirea“, cu peste 100 de acțiuni de către 100 lei,

peste tot în sumă de 10.000 lei, aceasta a adus tipografia și a dat naștere ziarului „Semănătorul“, al căruia director am fost mai mulți ani“.

Din articolul-program apărut în primul număr al ziarului, se desprinde cu claritate scopul urmărit de inițiatori: „Conștiința națională trebuie deșteptată, opinia publică luminată și educația trebuie formată. De aceea, orice localitate trebuie să se înlescă să avea viață sa, glasul său, să se înalte spre a duce sfat la sfatul cel mare din care să rezulte opiniunea comună a nației, ca supremă îndrepătare a lucrurilor comune“.

Alături de deșteptarea conștiinței naționale, „Semănătorul“ urmărea dezvoltarea învățământului, în special în mediu rural, păstrarea și îmbogățirea limbii române, „Lumină, iată ce lipsește României; luminarea și instrucținea poporului fiind întărită constantă a „Semănătorului“ — se spunea în primul număr.

Apărut între 1870 și 1876, ziarul „Semănătorul“ a fost nu numai o necesitate, ci și o scoală cu implicații multiple. A înrăurit, fără îndoială, pe tinerii de atunci, personalitățile de mai târziu, Alexandru Philippide, Ion Bogdan, Alexandru Vlăhuță sau N. Petreșcu. Nu este exclus ca Alexandru Vlăhuță, când scotea, împreună cu G. Coșbuc, „Semănătorul“ bucureștean, la 2 decembrie 1901, să fi fost cu gândul la „Semănătorul“ bârlădean, pe vremea aceea fiind elev la Liceul „Codreanu“. Coincidență de nume nu poate fi numai întâmplătoare.

(va urma în numărul viitor)
Prof. FĂNICĂ URSU

RESTITUTIO — RESTITUTIO RESTITUTIO — RESTITUTIO

Patriotismul în școală

de Alexandru Odobescu

...Nu ne putem îndoi că corpul profesoral pe care națiunea română l-a găsit pururea gata a păsi cu demnitate pe calea oricărei mișcări naționale și carele, că se va simți sub un regim ce-i permite a răsufla aerul invictor al libertății, își va depune cu atât mai mult silințele spre a dezvolta prin lecționi bine cumpănite inteligența ageră a junimea noastră, încordând totodată în inimile tinerilor nobilul simțământ al patriotismului.

E un fapt netăgăduit că nicăieri acest simțământ nu poate naște mai lesne și a se hrăni cu mai multă tărie decât în școală și mai ales în scoalele publice, unde tinerii din toate stările societății, trăind o viață intelectuală comună, nu cunosc alt stimulent de rivalitate decât lăudabila emulație la studiu.

Când atmosfera morală a instrucțiunii nu este viață de idei migăloase sau perverse, când profesorii știu să dirigă cu prudență și cu tact avanțurile impreuase ale sufletelor tinere, școala este pentru viitorii cetățeni mai mult decât un izvor de cunoștințe folositoare în viață; ea devine atunci Iordanul în care ei primesc adevaratul botez al patriotismului.

(...) Așadar încă o dată este un mare bine, e singura sămânță spornică pentru viitorul țărei, ca spiritul patriotic să domnească viu și veghiat în școale.

Este o datorie imperioasă a oamenilor de stat care prezidă la instruirea poporului (...) să înlesnească sarcina profesorilor și de a dispune în programe și metode studiile așa încât ele în mai mari sau mai mici proporții să graviteze toate în jurul simțământului de patrie. (...) Dorim, spre exemplu, ca studiul limbii române în special și despărțit de al limbii latine să ocupe un rol de căpătenie în gimnaziile și licee. (...) Fără îndoială dar, nu numai spre a fi literați și erudiți, dar chiar spre a fi buni cetățeni români, trebuie să stim să vorbi și chiar să scrie bine limba noastră.

Datoria cea dintâi a școalei noastre este dar de a învăța bine limba țărei, copiilor noștri, d-a-i face să cunoască, să iubească, să prețuiască. (...) Limba noastră a fost acum de șaptesprezece secoli paladiul naționalității române; fără dânsa noi astăzi n-am fi. Dacă vom să mai fim și mâne și poimâne și mai apoi, să nu nescotim limba noastră; să-i redăm prețutindeni, și mai ales în școală, locul ce i se cuvine, locul de frunte.

(Extrase din articolul „Patriotismul în școală“, publicat în 1876 și reprobus în Opere, vol. II, ESPLA, București, 1955, paginile 319—323).

Poezie de adolescent

Mihaela FETICU

Mihaela FETICU. Un nume cald, cu curgere-rostire mol-comă. Versurilor Mihaelei ar fi păcat să li se răspundă la vreo „poștă a redacției”, oricăr de celebru ar fi... poștașul. Prietenă noastră Tânără, care trăiește într-un oraș cu nume intrat de secole în jocul popular românesc (Breaza-Prahova), scrie poezie adevărată, dacă nu renunțăm (și nu renunțăm!) la ideea că aceasta e trăire. A Mihaelei e pusă în forme care-i divulgă febrilitatea și istetimă.

Deocamdată nu stiu alte creații ale **Mihaelei FETICU**, dar chiar aceste trei poezii (nici Iacob Negruzzu nu se-nțorcea, în 1870, de la Viena cu mai multe, toate semnate M. Eminescu...) ne îndeamnă, nefățarnic și neprotocolar, să-o grătuăm cu sfatul de a forța Parnasul, Cineva de-acolo deschizându-i, sigur, drumul consacrării.

DUMITRU SURUGIU

Poezie

Mi-s-au înroșit mâinile
de sângele poeziei
și-mi vine să urc
muntele
dintre mine și sângele meu,
care nu se varsă.
Îmi înfig în inimă
ochiul tău
și nu curge sânge,
nu curge!
Și pe tine tot
te-nfig în iubirea mea
Și nu curge sânge,
nu curge!
Și mie mi s-au înroșit mâinile
de sângele poeziei
Și nu mă pot șterge

nici cu viața mea toată
nici cu moartea mea toată.
Nu mă pot șterge
Și-mi intră sângele-n ochi
și-n gură
Și-n mine toată,
cu inima
din care nu curge sânge,
nu curge!
Și eu trăiesc cu sângele poeziei
scurs în mine,
lăudat de mine,
Și tu mă iubești pe mine,
care trăiesc în sângele poeziei,
pe mine
moartă demult,
când păsări s-au ridicat la ceruri
și-ntre ele era
și sângele meu pasare,
și eu acum trăiesc cu sângele
poeziei!

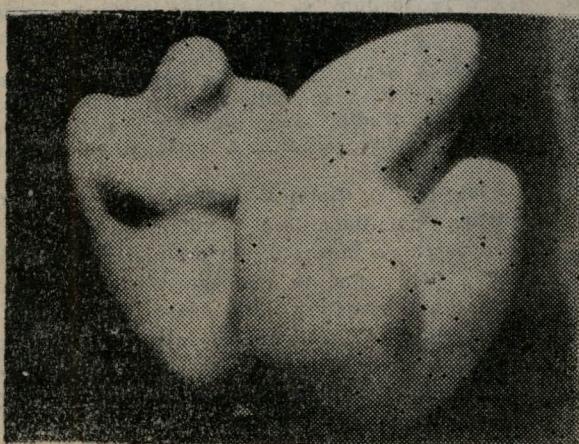
DELIR 1

Floare roșie,
acră, mută,
floare dură,
plânsul meu,
Doamne,
mereu-mereu?
Tipăt
în ierburi arse,
crivăt în coapse,
plânsul meu,
Doamne,
mereu-mereu?
Aleargă stelele
mulse prin mine,
prin inimă și prin vine,
M-așteaptă
știu, eu, cine
În fiecare gleznă,
Si sângele mi-e beznă.
Tot eu, Doamne,
mereu-mereu?

.../...

Delir 2

O rană albă
ca luna
dospește
ascuns
rod.
Vaier
scurs
prin crăpătura
înimii,
înfrigurat
și așteptat.
M-au pocnit
ursitoarele
în moalele
capului
cu mirarea
și noaptea
mi-a ars
ochiul cu-o
mângâiere
lăptoasă
și-a lăsat acolo
năluci
spaime dulci.
Mi-a vărât
în pumn
drum
înversunat
în mine
stăpân.
Mă soarbe
blestemul
de cerb
uitat
fnadins
între mine
și moarte:
rană albă
ca luna.

PRO PĂMÂNTURI ROMÂNEȘTI FURATE

Bucurie și măhnire

27 August...

Ar fi putut fi o zi obișnuită, în care lumea să mai fi dat o filă-n calendar, după apusul soarelui. Dar n-a fost să fie aşa. După un îndelung martiriu, Basarabia se rupea de colosul bolşevic odios, devenind REPUBLICA MOLDOVA, în 1991, în chiar ziua de 27 August.

Nu am în intenție să discut cu nimeni și pentru nimeni dacă atunci independența trebuia sau Unire. Aceasta e problema altora. (Sic !) Dar faptul că mă bucur pentru orice fel de demers al fratilor mei români transpruteni nu mă oprește să mă arăt măhnit (măcar măhnit, iertați-mi eufemismul) că poziția oficială a României nu s-a manifestat — în problema Basarabiei, firește — în acești ani nici cu hotărâre și nici măcar coerent.

Mă bucur că Președintele Țării face apel, în zeci de împrejurări externe, la principialitate ; dar sunt măhnit că nu se exprimă niciodată exact, eludând marile noastre probleme naționale.

Mă bucur că, adesea, bunele intenții principiale ale Președintelui Țării sunt rostită în chiar limbile statelor vizitate, iar pe la organismele europene în chiar oficială de pe Tamisa ; dar sunt măhnit că niciodată n-a fost ferm în problema tratatelor bazate pe rapt și care ne-au ciopârțit trupul patriei după pofta tot „principiale“.

Mă bucur că Președintele Țării și-a arătat disponibilitatea pentru integrarea multilaterală a celor două (!?) state românești (cer scuze pentru inadvertență) ; dar sunt măhnit când constat că politica pașilor mici se transformă în tergiversare, iar măsurile „concrete și imediate“ devin sloganuri mucegăite de-acum.

Mă bucur că Președintele Țării se arată uneori cunoșător al Istoriei Românilor ; dar sunt măhnit când se poartă prea grijului (de tot grijului) cu... marele vecin de mai încolo de răsărit, fiind foarte atent să nu-i jeneze susceptibilitățile. Să fie acesta un tic rămas din perioada tinereții moscovite !

Mă bucur că avem și Președinte ; sunt măhnit că n-avem un Președinte patriot, atent și la destinele acestui neam.

Mă bucur că Președintele Țării cunoaște multe limbi străine ; dar sunt măhnit că nu știe să rostească în LIMBA ROMÂNĂ dorința supremă a oamenilor acestui pământ și să ceară, în sfârșit, restabilirea dreptului nostru milenar asupra Basarabiei, Bucovinei, Ținutului Herței și Insulei Șerpilor.

Pretexte de bucurii putem găsi destule. Motive de măhnire avem însă prea multe, ca să nu inunde odată, cerând celui ales să-și facă datoria. Atât — datoria. Față de Poporul Român de azi și din viitorime.

DUMITRU SURUGIU-COTIUGENI

GOLgota BASARABEANĂ

Pe portativul sărmelor ghimpate,
Sinistră simfonie s-a-ncrustat
Departă, în Siberii înghețate,
De unde nu se vine niciodat'.

Dorm toți, cu fruntea prinsă-n gheață
Si dorul românesc își răcoresc ;
Visează cerul fără ceață
Al patriei pe care o iubesc.

Dar, destrupați, se-ntorc pe dată,
Încorporându-se în cruci,
În Basarabia furată
De sneguriști și mameluci.

Cei morți, treziți în cripte sparte,
Reiau Golgota, ca ISUS,
Pe Nistru, Bâc, din nou la moarte...
Tu, Doamne ! Cum nu-i vezi de Sus !

Iar osândiți ! A căta oară
Sunt înhumăți în sol durut ?
Cenușa lor tot n-o să piară,
Invie-a apele de PRUT.

Ing. prof. CORNELIUS ANTONOVICI
(București)

DOINA

În valul tainic — străveziu
Citesc ca într-o carte :
Bâtrânu Nistru-i suflet viu
În setea-i de dreptate.

Bucăți de laur au căzut
Pe unda-i ofilită,
În jocul unui început
De rupere cumplită.

Străini de port și de-obicei
Cu mâna lor amară
Te-au smuls în sunet de scântei,
Pământ de veche țară !

Ne leagă-aceeași limbă, doar
O mână aș întinde
Să-ți prind căușul plin de har
Pe zori de vorbe sfinte.

O doină-i dorul nostru-adânc
Si viersu-i ne unește,
Tăcute granițe se frâng
Durerea ei când crește.

CAMELIA JULIA
(Petroșani)

13.IV.1993

Schițe fisionomice

I

Fără să și doresc să consult dicționarul, m-am întrebat (cu naivitate !) ce va fi însemnând **imunitatea parlamentarului ?!** Dacă n-am avea parlamentarii noștri — unii adăugându-și în coadă și numele județului — întrebarea mea ar fi lovită fatal de banalitate. Dar aşa...

Parlamentarul nostru (evident, nu am chiar în clipa asta o persoană anume în vedere, formula fiind deci un procedeu stilistic) este — nu-i aşa ! — un om liber. Pentru că nu e încorsetat de nimic și nu poate fi... legat de nimeni. Legea ? Nu-i pentru cei liberi. Ceilalți au libertatea de a se supune ei. Parlamentarul — om liber — e apărat de imunitate. El se miră când alții se plâng. Vezi, pare a zice Parlamentarul, au dispărut cozile. De orice fel. Dar de ce ? nu se întrebă. Pas de-l contrazice. Dreptatea lui e apărată de, ați ghicit, imunitatea dobândită prin votul pe care, iar ați ghicit, noi îl-am dat.

Parlamentarul se pricepe la vorbe, că doar asta i-a fost meseria. Trecută. Acum nu mai are meserie. Are imunitate. Implicarea ? O obligație a altora. Parlamentarul nu are și o atare datorie. El are imunitate. Nimeni nu-l poate pedepsi, nici măcar apostrofa, că șade în banca lui (la propriu), ciugulind capătul brațului stâng de la ochelari sau răsfoind, de ochiul camerei de luat vederi, un text primit și pe care abia așteaptă să-l înapoieze... virgin.

Când vine în teritoriu, Parlamentarul e numai zâmbet. Afișat. Rostește vorbe puține și cu atenție drămăluite. Și abia așteaptă ziua de luni să-și reia locul în bancă. Imunitatea îl apără.

Copăcel, copăcel !

Dezrădăcinarea

De ce m-ai adus... de ce m-ai adăpat
și acum nu-mi dai voie să cresc...
să stau să-ți măngâi chip creștinesc
să alin suferința-ți stăpână...?!

De ce-mi deschizi poarta
și mă-mpingi de la spate... ?!
de ce-mi rupi rădăcinile-nșipte-n pământul
bătucit de-atâția trecuți ce-au făcut
legământul... ?!

Cu ce m-am ales... încotro s-o iau

II

Nostalgia presupune fără dubiu tristețea. Aceasta se transformă, încet dar bine, în deprimare, care la rându-i e cauzată de dorința de a regăsi, a revedea ceva iubit sau ceva trecut. Ei ! din asemenea stări se naște **nostalgicul** după ceea ce era înainte de '89.

Nevoia de schimbare ? Saturația de egalitarism ? Indoctrinarea, ideologizarea, prostirea oamenilor ? Dictatura proletariatului fără proletari ? Nimic din toate acestea nu-i de discutat pentru nostalgicul comunist. El știe că atunci era bine și acum e rău. Argumentele pe care îi le oferi ? Vorbe. El nu știe să judece, pentru că alții judecau pentru el. Ori hotărău pentru el. El avea origine sănătoasă, statul i-a dat tot, începând cu bursa școlară și încheind cu diploma luată la fără frecvență (în cel mai rău caz) sau la „Stefan Gheorghiu“ (în cazul cel mai frecvent).

Funcția i-a fost asigurată de dosar și, indiferent de caracterul locului de muncă (!), se simțea stăpân, comportându-se ca atare. Funcția de conducător trecea înaintea profesiei, care era uitată întotdeauna și, de cele mai multe ori, abandonată. Cunosc cetățeni care fiind făcuți șefi din tractoriști, strungari, croitori, văcări, cântăreți (profesii onorabile, de altfel), nu s-au mai întors la rosturile anterioare când împrejurarea o cerea, ci s-au acuzați ca funcționari pe unde s-a nimerit, uitând că făcuseră parte din **cea mai conștientă și revoluționară clasă** și că tunaseră și fulgeraseră împotriva intelectualilor care...

Acum s-ău descoperit ca sentimentalii. Cultivă nostalgia, pe care o șoptesc pe la cozile la care-i întâlnesci, în încercarea de a recruta aderenți. Sau de a culpabiliza. „Toți am fost vinovați“, par a zice, uitând intenționat că doar ei erau lătrătorii. Marș, potaie !

sfântă glie și mamă și tot ce-am crezut că-i
al meu...?!
mă-ndemni să dispar... oropsitul din tine...
vinovat oi fi Eu c-ai creat din mic prinț un
hoinar... ?!

Șipotesc izvorășe... prelinge magma străbună...
se-mprăștie vâna puterii... și ochii lui plâng...
și ochii lui plâng când îl alungă... când îl
împinge să fugă
și hulpare nevoi dau să-i înfrângă...!

Stefan GALAN-ANFAN

ISTORIE LITERARĂ VIE

Autobiografie aproape apocrifă

Nu se poate spune că data nașterii mele ar fi controversată. Biografii cei mai autorizați susțin că m-aș fi născut la 14 decembrie 1932, în plină criză economică. Ceilalți n-au ridicat încă nici o obiecție. Sincer vorbind, nici nu văd ce ar fi de obiectat.

În ceea ce privește însă locul nașterii, se pare că s-au ivit unele divergențe. Din actele pe care le port în permanență asupră-mi reiese că m-aș fi născut la Galați. Totuși, până în prezent, nici un gălățean nu m-a revendicat. În schimb, Bârladul și bârlădenii mă revendică în mod constant, deși, fiu ingrat, am părăsit orașul adoptiv în favoarea unui tutore mai rece, mai distant și cu prea mulți copii — Bucureștiul. Datorez, deci, celor trei orașe existența, formarea și celebritatea de care mă bucur... (Mai ales în familie și în rândul prietenilor). Nu cred că voi reuși într-o singură viață să plătesc datoria pe care o am față de aceste orașe ale vieții mele de aceea voi rămâne, probabil, un veșnic și necunoscut debitor.

De Bârlad mă leagă, de fapt, cele mai grele datorii: aici am căpătat primele noțiuni de scris, citit și socotit, primele note bune și primele note mai puțin bune (pe cele rele și le amintesc mai bine profesorii mei...), primii pumni colegiali și primele urecheli pedagogice, primele prietenii și chiar prima soție (care spre deosebire de celelalte noțiuni enumerate, a rămas și unică).

Una din perioadele cele mai vii din compertimentul bârlădean al memoriei mele este aceea petrecută pe bâncile liceului „Gh. Codreanu“. Îmi amintesc primele compozitii la limba română (de următoarele prefer să nu-mi amintesc) și primele operații algebrice (din păcate, numai primele...). Păstrează în memorie imaginea profesorilor eminenti ai liceului, cei care mi-au trezit respectul și admirarea pentru nobila meserie de pedagog. Meserie pe care am dorit să o imbrățișez, înscriindu-mă la Facultatea de filologie, dar... În primul an de studii mă domina ideea apostolatului: nu concepeam viitorul meu altfel decât în calitate de profesor sau învățător într-un sat oarecare, luând totul de la zero. În anul al doilea m-a cuprins instantaneu patriotismul local și m-am decis pentru o catedră cât de modestă la liceul meu din Bârlad. În al treilea an aspiram să ajung într-un oraș mai mare (Iași, Cluj, Timișoara etc.) Iar în ultimul an nici prin gând nu-mi mai trecea să părăsesc metropola și să mă dedic carierei didactice. Fusesem contaminat de două boli incurabile: grandomania și grafomania.

Astfel am descins direct și fără prea mari remușări în redacția unei reviste bucureștene, „Gazeta literară“, unde mi-am apucat să scriu, cu o râvnă care se poate să-i fi speriat pe cititori, articole, studii, cronică, recenzii, note, foiletoane și, ceea ce n-au aflat cititorii, cereri de împrumut la Fondul literar. Ca să nu mint, în acest răstimp am publicat și o serie de prefețe, ba chiar, dacă nu mă-nșel, prin 1958, un volum de istorie literară: „Problema intelectualului în opera lui Camil

Petrescu“. Curând, datorită presei, radioului și televiziunii, Dumitru Solomon a devenit un nume foarte cunoscut și foarte apreciat. Dovadă: unul din trei articole publicate de el era făcut praf de către unul sau altul dintre confrății de breaslă. Firește, nu m-am lăsat mai prejos și am făcut, la rândul meu, mult praf în lumea literară, ceea ce i-a umplut de respect pe adversari, obligându-i să inceteze atacurile. Așa am ajuns să fiu ignorat cu desăvârșire, ceea ce mi-a adus o mare liniște exterioară, de mult râvnită, nu însă și liniștea interioară. Nu mă mai puteam vindeca de mania scrisului.

După șapte ani de gazetărie literară, am urcat un etaj către revista „Luceafărul“, fără ca prin aceasta să devin vreun luceafăr al literelor. Am scădit astfel (mai precis, am pălpăit) vreo doi ani la etajul al doilea din bulevardul Ana Ipătescu, după care, atras de cine stie ce voce pământeană, am coborât „în jos“, la Studioul cinematografic „București“, unde mă aflu și azi, răspunzător (și nu prea) de filmele proaste și bune ce s-au petrindat în ultimii ani pe ecranele noastre.

În acest timp, întrucât practicarea cronicii dramatice pe parcursul a mai bine de zece ani mi-a dat prea putine satisfacții, fiind nevoie să scriu și despre unele lucrări slabe, am hotărât, împreună cu bunul meu prieten Marin Sorescu, să facem puțină ordine în dramaturgie, cu riscul de a adăuga și noi câteva piese proaste la cele destul de existente. Am trecut, deci, de partea cealaltă a baricadei, de la critică la dramaturgie, dar niciuna din piesele scrise împreună cu Sorescu n-a fost terminată. Abia mai târziu, lucrând fiecare pe cont propriu, ne-am realizat proiectul de a îmbogăți literatura dramatică universală cu câteva piese proaste (dar, se spune, și cu câteva piese bune). Am publicat două volume de teatru, primul în 1967, „Dispariția“, al doilea în 1970, „Socrate“, am tipărit piese și în diverse reviste, am fost reprezentat pe câteva scene, la radio, la televiziune (ba chiar la radiodifuziunea franceză și la cea poloneză, apoi la televiziunea poloneză și la cea americană) și eram la un pas de a mă compromite în orașul tinereții mele, Bârlad, al cărui teatru intentiona, la un moment dat, să mă joace. Catastrofa nu s-a produs, însă, și confruntarea cu publicul bârlădean a fost amănată. *)

În prezent, ca să închei, scriu cronică, articole, piese și firește, această autobiografie aproape apocrifă dedicată școlii care m-a învățat să scriu. București, sept. 1971

DOLFI (DUMITRU) SOLOMON
fost elev nu prea strălucit al
liceului „Gh. Codreanu“
din Bârlad

Nota redacției

*) „Catastrofă“ a avut loc ceva mai târziu, totuși, concretizată în trei explozii, pe scena Teatrului „V.I. Popa“, jucându-i-se ilustrului dramaturg piesele: *Fata morgana* — stagiuinea 1972, *Platon* — stagiuinea 1976 și *Iluzia opicică* — stagiuinea 1979.

Materialul ne-a fost pus la dispoziție prin bunăvoie d-lui prof. Traian Nicola, personalitate a culturii bârlădeniene.

PUBLICITATE — gratuită (sic !) PUBLICITATE — gratuită (sic !) PUBLICITATE —

Setea de lectură

Teatrul „Victor Ion Popa”, care în 1995 va împlini 40 de ani de activitate în Bârlad, vă invită la spectacolele sale cu piese din dramaturgia românească și străină. Un colectiv relativ mic, dar înimoiș și talentat, vă așteaptă să-i apreciați efortul. Spectatorii bârlădeni, care au arătat în atât de prijejurii că sunt și instruiți și civilizați, vor trece pragul sălii de spectacole, cu emoție și cu incredere. Teatrul vă așteaptă!

*

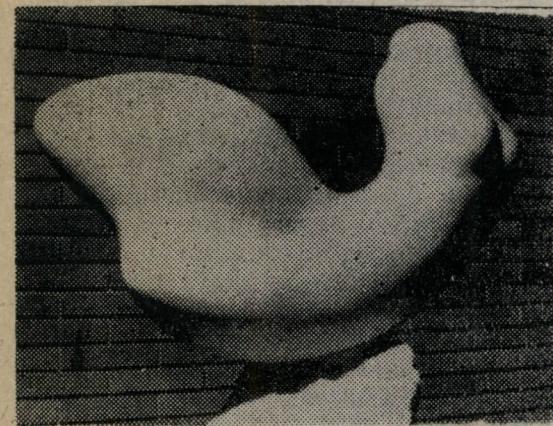
Setea de lectură a bârlădenilor a fost dintotdeauna o realitate cunoscută. Aceasta și facilităt, de altfel, înființarea — cu zeci de ani în urmă — a

Bibliotecii „Stroe S. Belloescu”. Astăzi, acest focar de spirit e mai căutat ca niciodată. Totuși, ne face plăcere să vă mai invitați în sălile primitoare ale Bibliotecii, fie împrumutând cărți, fie luând parte la manifestările cultural-științifice organizate aici, unele în colaborare cu Societatea „Academie Bârlădeană”, care și are sediul spiritual în impozanta și încăpătoarea sală de lectură a amintitei prestigioase instituții.

Cercul Militar Bârlad, cunoscut și sub numele familiar de Casa Armatei, a devenit — și ne face placere să spunem — un centru cultural. În organizare proprie sau în colaborare cu alte instituții și societăți de cultură, la Cercul Militar din Bârlad se desfășoară multe manifestări de elevată spiritualitate, la care participă sute de militari în termen și ofițeri cu familiile lor, dar și zeci de prieteni ai acestui așezământ cu rosturi patriotice.

*

Cu jenă omenească și, poate, firească, ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ își divulgă precaritatea mijloacelor de supraviețuire, în aceste vremuri nu întotdeauna propice culturii. Tuturor celor care au înțeles sensul exprimării noastre eufemistice (l-au înțeles, desigur) și nutresc sincer dorința de existență a acestei Societăți înființate în 1915 (în 1995 împlinim 80 de ani !), le adresăm respectuos și pios rugămintea de a ne subvenționa cu fonduri oricât de modeste. Ca să nu ne ascundem după deget, strigătul nostru „publicitar” vrem să-l audă patronii Societăților comerciale (din urbea noastră și, de ce nu ! poate chiar din alte părți), cărora în mod sigur nu le este indiferență soarta culturii bârlădene. Si mulțumim, și așteptăm !

Informăm pe bârlădeni (mai ales) că în orașul lor există un MUZEU care funcționează permanent, din 1914 încoace. Poartă numele marelui savant **Vasile PÂRVAN**. Integrată organic Muzeului, **Casa STURDZA** adăposește numeroase și foarte valoroase colecții de artă, cu care s-ar mândri orice instituție similară din țară și din străinătate. Dintre acestea : colecția de artă **dr. Weinfeld** (întrată în patrimoniul muzeului în 1986) ; colecția dr. **Ștefan Bucevschi** (artă religioasă) ; colecția dr. **Constantin Teodorescu** (artă contemporană românească — mai ales pictorul Corneliu Baba) ; colecția ing. col. **Ion Negoescu** (uniforme militare de la 1877, medalistică, plachete) ; colecția preot **Nicolae Ursăcescu** (veșmintă religioase, obiecte, țesături) ; colecția prof. univ. dr. **George Ivașcu** (obiecte decorative de artă națională și universală, carte de patrimoniu și carte contemporană — cu autografe, manuscrise, corespondență, vederi, fotografii, mobilier și instrumente de birou). Cea mai bogată și mai impresionantă este colecția dr. doc. **Ion Chiricuță** (exponate de inestimabilă valoare de artă plastică, sculptură și ceramică).

Vizita la Muzeul „Vasile Pârvan“ din Bârlad, individual, cu familia sau în grup, va fi o adevărată încântare pentru dumneavoastră ; și instructivă și sentimentală.

* Toate reproduserile din acest număr de revistă, după sculpturi celebre ale maestrului **Marcel GUGIANU**, s-au făcut cu acceptul expres al autorului, gest pentru care îi mulțumim cu deferență.

AUTOBIOGRAFIE APROAPE APOCRIFĂ

TUDOR PAMFILE

(urmare din pag. a 4-a)

Dacă publicația bârlădeană nu a avut răsunetul scontat în viața literară, acest fapt se datorește atât condițiilor grele de după război — din care cauză a sucombat destul de repede (decembrie 1919), — cât și lipsei de organizare a forțelor proprii, după plecarea lui Pamfile din Bârlad.

Reconstituirea dialogurilor purtate între cei doi după 1919, pe baza unor scrisori în mare parte inedite, rămâne deficitară și fără implicații pe tărâmul activității literare. Este de observat că atât timp cât aceste două personalități au putut beneficia fiecare de ajutorul celuilalt să obțină realizări notabile, demne de talentul lor. În plus, înclinăm să credem că fără T. Pamfile, acest excelent organizator, multe din publicațiile amintite nu ar fi apărut. Pledează pentru aceasta, dispariția revistei „Freamătuș”, după 1912, când folcloristul s-a retras pentru a scoate revista de cercetări și mărturii istorice Miron Costin, slabă pâlăire a „Florilor dalbe”, în timp ce publicația pur

folclorică de sub direcția sa conduce, Ion Creangă, înregistrează un tardiv reviriment după război, fără a-și inceta apariția pe durata acestuia, chiar dacă au apărut numere „târzii”.

Ce a conferit un plus de merit cuplului Tutoveanu-Pamfile? Nu atât valoarea recunoscută a fiecărui dintre ei, cât și fructuoasa conlucrare pentru tipărirea unor reviste (calendare și volume) cu largi rosturi culturale și mai ales „ansamblarea” sub standardul același crez, dimpreună cu vechii condeieri, a numeroși tineri care și-au adus astfel într-o mai importantă măsură contribuția la creșterea avuției spirituale naționale. Înși îdatorează enorm atmosferei literare pulsatorii întreținute de societatea creată de ei, într-un oraș de provincie.

În evoluția literaturii românești contribuția „școlii” bârlădene rămâne semnificativă: „continua spiritualizare a vieții, crezul clasic și traditionalist în literatură, valoarea simplului și clarului, ideea latină și ideea provinciei creațoare, care purcede din Mistral, afirmarea unei poezii adevărate izvorată din marile fapte ale pământului, — iată, patrimoniul spiritual al Academiei Bârlădene”, scria G.G. Ursu, fost component al acesteia. (v. G. Ursu — *Istoricul soc. Academia Bârlădeană*, Pastorul Tutovei, 1942, nr. 8—10, p. 506).

Poate vă trezește interesul!

LAUREATUL PREMIULUI NOBEL ISAAC BASHESIV SINGER, AFLAT LA NATA DISTINCTIE, PRINTRE ALTELE A CARE AM INCEPUT SA SCRUI PENTRU VOI ÎNSIRA DOAR ZECE DIN ELE.

- NR. 1 — COPIII CITESC CĂRȚI, NU REVISTE.
- NR. 2 — EI NU DAU DOI BANI PE CRITICĂ.
- NR. 3 — COPIII NU CITESC PENTRU A-ȘI GĂSI IDENTITATEA.
- NR. 4 — EI NU CITESC PENTRU A SE ELIBERA DE COMPLEXE.
- NR. 5 — EI NU FAC CAZ DE PSIHOLOGIE.
- NR. 6 — EI DETESTĂ PSIHOLOGIA.
- NR. 7 — EI NU ÎNCEARCĂ SA ÎNTELEAGĂ PE KAFKA SAU „FINNEGANS WAKE”.

NR. 8 — EI CRED ÎNCĂ ÎN BINE, ÎN FAMILIE, ÎN ZÂNE, ÎN VRĂJITOARE, ÎN LOGICĂ, ÎN PUNCTUAȚIE ȘI ALTE ASEMENEA VECHITURI.

NR. 9 — LOR LE PLAC POVESTIRILE INTERESANTE, NU COMENTARIILE, ÎNDREPTARELE ȘI NOTELE DE SUBSOL.

NR. 10 — CÂND O CARTE ESTE PLICTOASĂ, EI CASCĂ FĂRĂ SĂ SE JE-NEZE“.

INFORMAȚIA NOASTRĂ NU POATE FI ADRESATĂ AMATORILOR (PROFESIONIȘTI, UITA CĂ LUMEA E ÎMPĂRTITĂ ÎN DOUĂ:

PENTRU LITERATURĂ PE ANUL 1978, STOCKHOLM PENTRU A-ȘI PRIMI ÎNSESPUS : „EXISTĂ 500 DE MOTIVE PENTRU COPII, DAR CA SĂ ECONOMISESC TIMPUL

INTERPRETATĂ ALTFEL DECĂT CA O ALUZIE EVIDENT), DAR ȘI ACELOR CARE PREA ADESEA COPII ȘI... COPIII MARI.

A consimnat A. DULTU

Am primit la redacție:

- Dan CHELARU, *Nimic*, Editura Litera, București, 1993, 40 pagini, 500 lei (versuri);
- Viorel DINESCU, *Ontologia cristalului*, Editura Porto-Franco, Galați, 1994, 96 pagini, 860 lei (versuri).

SEMNAL!

— Se află sub tipar, la Editura Arania din Brașov, volumul de versuri *Adio somnoroasă (Spleen călugăresc)*, semnat de colegul nostru, membru al Academiei Bârlădene, poetul Simion BOGDĂNESCU. Este al treilea volum de poezie al profesorului Ion Puflea din Bârlad.

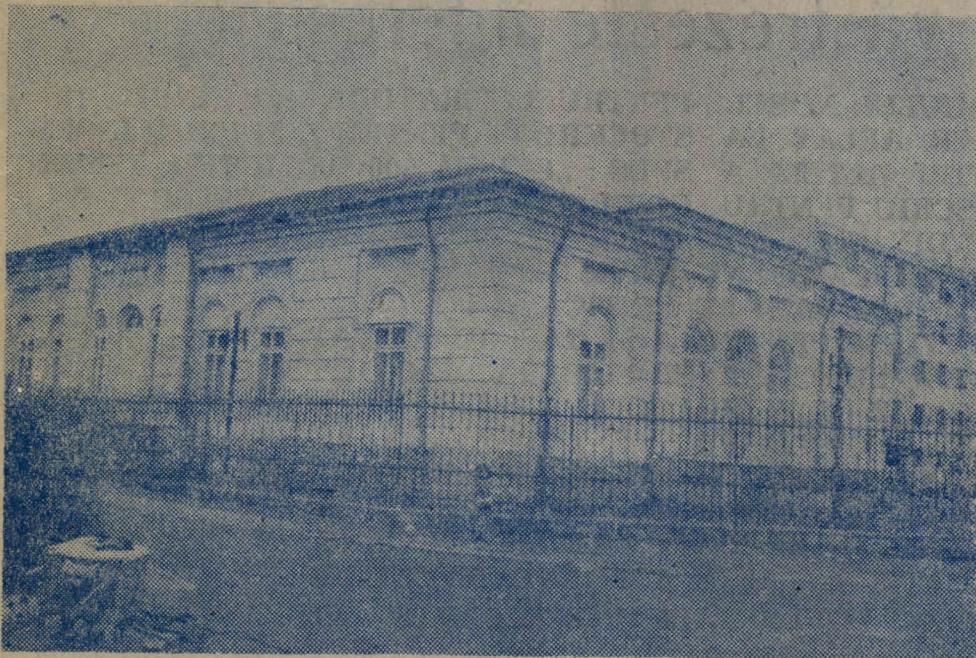
SECVENTE — SECVENTE — SECVENTE — SECVENTE — SECVENTE — SECVENTE —

* Anul 1993 și începutul lui 1994 au însemnat pentru ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ un timp generos. Întâlnirile lunate au pus, de fiecare dată, în dezbatere probleme diverse de sorginte tutoveană. Au avut intervenții de marcă — prof. Traian Nicola, dr. Emil Harnagea, dr. Aurel Ionescu-Moțet, dr. Iorgu Gălățeanu, prof. Nicoleta Arnăutu, prof. Vasile Cărțotă, chimist Mina Strătilă, prof. Oltea Rășcanu-Gramaticu, prof. Ion Pușlea, prof. Elena Popoiu, prof. Mihaela Tudor, scriitorul Geo Iancu-Călinescu, preot protoeru Angheluță Andone, prof. Gruia Novac. Ne-am bucurat de prezența unor oaspeți din București, Iași, Chișinău, Galați, CIMPOI, președintele Uniunii Scriitorilor din R. Moldova, de notorietate internațională; prof. univ. dr. C. D. ZELETIN, Bârlădene"; Valentin SILVESTRU, teatralog, critic și prozator; Grigore ILISEI, prozator, directorul Studioului TVR SPINEANU, prozator (Iași); Nichita DANIOV, poet și prozator (Iași); Dorin Ion CHIRIC, poet, director artistic al Editurii Porto-Franco Galați; Ion TRIF-PLEŞA, poet, redactor la Editura Porto-Franco Galați; prof. univ. ing. Cornelius ANTONOVICI (București).

* Comitetul de conducere al Societății ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ, la data apariției revistei, este format din: prof. univ. dr. C. D. ZELETIN, președinte de onoare, prof. Gruia NOVAC — președinte în exercițiu, prof. Gabriel CRAUS — vicepreședinte 1, ing. Ion ȚICĂU — vicepreședinte 2, prof. Fănică URSU — secretar, prof. Elena DIACONU-MONU — membru.

* În anul 1993 au primit titlul de „Membru de onoare al ACADEMIEI BÂRLĂDENE”:

- DI. C. D. ZELETIN, prof. univ. dr., scriitor;
- DI. Mihai CIMPOI, academician, președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, critic literar;
- DI. Eugen SIMION, academician, prof. univ. dr. doc., critic literar;
- DI. Fănuș NEAGU, academician, director general al Teatrului Național din București, prozator.

Casa Sturdza din
Bârlad

— Muzeul colecțiilor
de artă —

Redacția ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ ■ Bulevardul Republicii 149, în localul Bibliotecii „Stroe S. Belloescu” din Bârlad ■ Telefoane (98) 411101 — sediu ; (98) 411526 — redactor șef ■ Nesiguranța financiară ne oprește să contractăm, deocamdată, abonamente ■ Iubitorii revistei, eventualii sponsori generoși, persoanele caritabile, care cred în noi, pot oferi diferite sume de bani, contra chitanță, luând legătura, în acest scop, cu dl. prof. Fănică Ursu, secretarul Societății ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ, la adresa de mai sus sau cu redactorul șef ■ Acest număr al revistei n-ar fi apărut fără înțelegerea actului de cultură și generozitatea exemplară ale d-lui Gheorghe Schubert de la S.C. Simplex S.R.L. Bârlad ■ Ne-am bucurat de sprijinul prietenesc al primarului Bârladului, d-l economist Aurel Găvan ■ Am fost incurajați de d-l.

prof. Ioan Mancaș, Consilier Șef al Inspectoratului de Cultură al județului Vaslui ■ Mulțumiri tuturor.

REDACTIA :

Gruia NOVAC — redactor șef ;
Sergiu COLOȘENCO — secretar de redacție ;
Fănică URSU — redactor.

TEHNOREDACTARE :

Ion IFTIMIE, Costică TECUCEANU, Eugen POPAENE, Dumitru SECARĂ.

Clișee și fotografii :

Vlad-Țaru ALEXANDRU

TIPARUL executat la S.C. „RULMENTI S.A. BÂRLAD, cu mașina de imprimat TIPAROM 1.